

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut politologických studií

Natália Mičovská

**Analýza Izraelsko-Palestínského konfliktu
v Pásme Gazy**

Bakalárska práca

Praha 2012

Autor práce: **Natália Mičovská**

Vedoucí práce: **doc.PhDr Rudolf Kučera, CSc**

Rok obhajoby: **2012**

Bibliografický záznam

MIČOVSKÁ, Natália. *Analýza Izraelsko - Palestínskeho konfliktu v Pásme Gazy*. Praha, 2012. Bakalárska práca. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta sociálnych vied, Institut politologických študií. Katedra politologie. Vedoucí práce doc.PhDr Rudolf Kučera, CSc.

Abstrakt

Bakalárska práca analyzuje Izraelsko-Palestínsky konflikt. Pozerá sa na neho prostredníctvom vývoja jednej z hlavných palestínskych strán – Hnutie islamského odporu (Hamas). V úvode sa nachádza teoretická časť s vysvetlením pojmu islamský fundamentalizmus tak, ako je počas celej práce chápaný. Ďalej nasleduje historický vývoj, od praotca hnutia, cez stranu Moslimské bratstvo, až po vznik Hamasu počas Prvej intifády. Ďalšie kapitoly sa venujú priamo strane a jej vplyvu na celý konflikt. V práci sú detailne analyzované štyri dôležité dokumenty hnutia – Charta z roku 1988, Predvolebný program z roku 2005, Program Národnej zjednotenej vlády a nakoniec Vládny program jednofarebnej vlády Hamasu z roku 2006. Tieto dokumenty, ako aj výroky a činy členov hnutia sú dôležité pre zmapovanie vývoja myslenia a budúceho dopadu na konflikt. Práca je zameraná prevažne na obdobie rokov od Prvej intifády po súčasnosť a na územie Pásma Gazy, kde v súčasnosti stále vládne Hnutie islamského odporu. Posledná kapitola rozoberá postoje štátov a odborníkov na vývoj a budúce smerovanie hnutia.

Abstract

The bachelor thesis analyzes the Israeli-Palestinian conflict. It is considered through one of the most important Palestinian parties- Islamic Resistance Movement (Hamas). In the introduction the thesis provides the explanation of the concept of Islamic fundamentalism, as it is understood throughout the work. It continues with explanation of the historical background of the movement - the forefather, the Muslim Brotherhood

and it culminates with the formation of Hamas during the First Intifada. The other chapters talk about the movement itself and its impact on the conflict. There is also a deep analysis of four important documents – Charter from the year 1988, the Election program, Program of the National united government, and the Political platform of the one-colored government of Hamas from 2006. These documents, statements and activities of its members as well, are important to see the evolution of movement's philosophy and its future impact on the conflict. Thesis is focused mostly on the period since the First Intifada till nowadays. It is oriented on the territory of Gaza Strip, where Hamas has governed since 2006. The last chapter concerns the points of view on Hamas among the states and experts.

Klíčová slova

Hamas, Izraelsko-Palestínský konflikt, Palestína, Izrael, Fatah, Moslimské bratstvo, Intifáda, islamský fundamentalismus, Pásmo Gazy, Zajordánsko.

Keywords

Hamas, Israeli-Palestinian conflict, Palestine, Israel, Fatah, Moslim Brotherhood, Intifada, islamic fundamentalism, Gaza Strip, West Bank of Jordan.

Rozsah práce: 104 869 znakov

Prehlásenie

1. Prehlasujem, že som predkladanú prácu spracovala samostatne a použila som len uvedené pramene a literatúru..
2. Prehlasujem, že práca nebola využitá k získaniu iného titulu.
3. Súhlasím s tým, aby práca bola sprístupnená pre študijné a výskumné účely

V Prahe dňa 14. mája 2012

Natália Mičovská

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som rada pod'akovala doc.PhDr Rudolf Kučera, CSc za jeho cenné rady a veľkú pomoc pri vypracovaní práce.

Institut politologických studií Projekt bakalářské práce

Vymedzenie témy:**Analýza Izraelsko - Palestínskeho konfliktu v Pásme Gazy**

Vo svojej bakalárskej práci sa budem venovať Pásmu Gazy. Toto územie plánujem zmapovať z hľadiska vzťahov Izraela a obyvateľov niekdajšieho štátu Palestíny, ktorá sa na tomto mieste rozprestierala. Tento konflikt síce siaha ďaleko do minulosti, avšak v poslednom storočí sa najviac vyhrotil. Práve preto sa budem zaoberať najmä obdobím po Druhej svetovej vojne až dodnes.

Vzhľadom na fakt, že rozsah tohto konfliktu a postavenie Izraela vo svete, nejedná sa o uzavretý konflikt medzi dvomi národmi. Naopak, je to celkom živý problém, ktorým sa zaoberajú štáty či už „Západné“, ale aj okolitý „Arabský svet“. Kontroverznosť tohto problému napomáha neustálemu rozdeľovaniu sveta na dva proti póly. Preto sa v mojej bakalárskej práci budem zaoberať práve vplyvom Izraelsko – palestínskeho konfliktu na medzinárodnú politiku.

Špeciálne sa budem venovať aj Egyptu, ako prvej arabskej krajine, ktorá uznala existenciu Izraela. Špecifikujem dôvody, pre ktoré sa tak Egypt rozhodol, sankcie, ktoré mu to prinieslo od ostatných arabských krajín, vývoj vzťahov s Izraelom ale aj blokádu pásma Gazy.

Motivácia výberu témy:

Tejto téme sa venujem už dlhšiu dobu. Prvý krát ma zaujala ešte na strednej škole, počas prípravy na súťaž v akademickej debate. Vtedy som si mala pripraviť argumenty za a proti Izraelskej intervencii, počas operácie Liate olovo. Musela som sa vtedy popasovať s problémom čerstvosti tohto problému a nedostatkom bibliografických, alebo odbornejších elektronických zdrojov.

Konflikt ma začal zaujímať najmä z dôvodu jeho dlhobosti. Venovali sa mu už najlepší a najvplyvnejší diplomati, či politici sveta a napriek tomu ešte nikto nebol schopný prísť s východiskom, ktoré by bolo prijateľné pre obe strany.

Druhým impulzom pre bližšie sledovanie tejto oblasti bola moja osobná návšteva Jeruzalema. Vtedy som mala možnosť vidieť spolunažívanie moslimského a židovského obyvateľstva a aj problémy, ktoré toto spolunažívanie prináša. Za všetko to dokazuje najmä stavba veľkého múru a rozdelenie Jeruzalema na židovskú a moslimskú časť – dve oddelené a nepriechnuté časti.

Táto problematika je veľmi živá a takmer každým dňom pribúdajú nové udalosti. Verím, že moja bakalárska práca prispeje k aktuálnemu zmapovaniu tohto konfliktu a stane sa užitočnou a prospešnou pri jeho bližšom štúdiu.

Cieľ práce:

Cieľom mojej práce je priniesť aktuálne zmapovanie Izraelsko-Palestínskeho konfliktu a analýzu jeho vplyvu na medzinárodné dianie. Plánujem zodpovedať otázku, ako Pásmo Gazy ovplyvnilo dianie na Blízkom východe, ale aj celkové dianie vo svete? Prispel konflikt ku zmene vzťahov medzi „Západnými“ a „Arabskými“ krajinami?

Metódy práce:

Moja práca bude prípadovou štúdiou vývoja vzťahov medzi Izraelom a Palestínou. Pri jej písaní plánujem využívať najmä analýzu textov, ktoré sa zaoberajú dejinami územia Pásma Gazy v období po 2. Svetovej vojne až dodnes.

Okrem toho využijem aj komparatívnu metódu pri porovnávaní správania sa Izraelu a Palestíny počas konfliktu, ale aj správanie sa ostatných krajín, zainteresovaných v konflikte. Analýzou a porovnaním týchto krajín budem môcť popísať, ako sa vyvíjala medzinárodná politika a celková nálada v regióne i na medzinárodnom poli počas konfliktu.

Predpokladaná osnova práce:

1. Úvod
2. Krátky úvod do histórie Izraela a Palestíny
3. Vznik nezávislého štátu Izrael
  - 3.1 Pôvodné plány na vznik Izraela a Palestíny
  - 3.2 Izraelsko – palestínsky konflikt

- 3.3 Palestínske autonómne územia
  - 3.3.1 Západný breh Jordánu
  - 3.3.2 Pásmo Gazy
- 4. Hamás vs. Fatah
  - 4.1 Vznik hnutí
  - 4.2 Voľby na palestínskych územiach
- 5. Egyptsko-Izrealské vzťahy
  - 5.1 Konflikt
  - 5.2 Mier a uznanie Izraela
  - 5.3 Blokáda pásma Gazy
- 6. Medzinárodné reakcie na konflikt
- 7. Podozrenia na vojenské zločiny a zločiny proti ľudskosti
- 8. Záver
- 9. Zoznam použitej literatúry
- 10. Obrazová príloha

Zoznam použitej literatúry

Neperiodická literatúra:

CHAPMAN, Colin. *Či je země zaslíbená? : Pokračující krize mezi Izraelem a Palestinci*. 1. vydanie. Praha : Volvox Globator, 2003. 332 s. ISBN 80-7207-507-1.

DOPLHIN, Ray. *The West Bank Wall : Unmaking Palestine*. 1. vydanie. London : Pluto Press, 2006. 228 s. ISBN 0-7453-2433-9.

MENDEL, M. *Židé a Arabové Dialog Idejí a Zbraní*. Prachatice: Nakladatelství Rovina, 1992.

RUBISTEIN ,A.Z. *The Arab-Israeli Conflict*. New York: HarperCollins Publishers inc, 1991.

Periodické zdroje:

LOEWENSTEIN, Antony. *"IMPOSSIBLE PEACE: ISRAEL/PALESTINE SINCE 1989/THE MAKING OF MODERN ISRAEL, 1948-1967/POLITICS AND VIOLENCE IN ISRAEL/ PALESTINE: DEMOCRACY VERSUS MILITARY RULE."* *Tikkun* 25, no. 3 (May 2010): 62-65. *Academic Search Complete*, EBSCOhost (accessed May 20, 2011)

WEINER, Justus Reid. *"The Gaza War of 2009: Applying International Humanitarian Law to Israel and Hamas."* *San Diego International Law Journal* 11, no. 1 (Fall2009 2009): 5-42. *Academic Search Complete*, EBSCOhost (accessed May 20, 2011).

ZUNES, Stephen. *"The Gaza War, Congress and International Humanitarian Law."* *Middle East Policy* 17, no. 1 (Spring2010 2010): 68-81. *Academic Search Complete*, EBSCOhost (accessed May 20, 2011).

Elektronické zdroje:

At least 30 Gazans killed in strike on UN school; IDF: Troops fired in self-defense; 06/01/2009; <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1053138.html>; overené ku dňu 20.05.2011

EGYPT: Mubarak vyzýva na bezpodmienečné prímerie v Gaze ; Týždeň (online), 17/01/2009, citované z <<http://www.tyzden.sk/nazivo-vo-svete/izraelsko-palestinsky-konflikt-.html>> ; overené ku dňu 20.05.2011

KNIGHT, Charles: *What Justifies Military Intervention?*. In *A PDA Commentary* [online]. Cambridge, USA : The Commonwealth Institute, 21.09.2001 [cit. 2011-05-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.comw.org/pda/0109intervention.html>>.

Opration Cast Lead, Jewish virtual library, 02/02/2009, <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Peace/Gazaincursion.html>, overené ku dňu 20.05.2011

Selected Documents Regarding Palestine, The Jerusalem Fund, 25/08/2008 <http://www.thejerusalemfund.org/www.thejerusalemfund.org/carryover/documents/charter.html>, overené ku dňu 20.05.2011

Transcript of Peres speech at World Economic Forum in Davos, The Elder of Zion, 01/02/2009, <http://elderofzion.blogspot.com/2009/02/transcript-of-peres-speech-at-world.html>, overené ku dňu 20.05.2011

WORSNIP,Patrick; *U.N. Security Council calls for end to Gaza violence*, 28/12/2008, dostupné na <<http://www.reuters.com/article/idUSTRE4BR0H920081228>>; overené ku dňu 20.05.2011

Obsah

ÚVOD.....	3
1. DEFINOVANIE HLAVNÝCH POJMOV	6
1.1 FUNDAMENTALIZMUS	6
1.1.1 Prví fundamentalisti	6
1.1.2 Charakteristika fundamentalizmu.....	7
1.2 ISLAMSKÝ FUNDAMENTALIZMUS.....	8
2. VZNIK HAMASU	10
2.1 PRAOTEC HNUTIA	10
2.2 MOSLIMSKÉ BRATSTVO	11
2.2.1 Rozkol v hnutí a vznik hnutia Fatah	14
2.2.2 Bratia počas izraelskej okupácie 1967-1987.....	15
2.2.3 Radikalizácia členov.....	17
2.3 PRVÁ INTIFÁDA, ZALOŽENIE HNUTIA HAMAS.....	18
3. ORGANIZÁCIA HNUTIA.....	18
3.1 CHARTA	18
3.2 ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA	21
4. OD PRVEJ K DRUHEJ INTIFÁDE	23
4.1 VZŤAHY V ČASE MIEROVÝCH ROKOVANÍ	23
4.2 ZMENA POZÍCIE PO DOHODÁCH Z OSLO	26
4.3 VOĽBY DO PALESTÍNSKEJ LEGISLATÍVNEJ RADY	28
4.4 ESKALOVANIE NAPÄTIA	30
4.5 NA CESTE K DRUHEJ INTIFÁDE	32
5. NOVÝ POLITICKÝ VÝVOJ V PALESTÍNE	34
5.1 PRIEBEH A DOPADY INTIFÁDY AL-AKSÁ	34
5.1.1 Dosah 11. septembra na dianie v Palestíne.....	36
5.2 POLITICKÉ ÚSPECHY HNUTIA A ZMENA POLITICKEJ SITUÁCIE V PALESTÍNE.....	37
5.2.1 Voľby do miestnej samosprávy	37
5.2.2 Legislatívne voľby	38
5.2.2.1 Volebný program a kampaň	40
5.2.2.2 Nečakaný úspech.....	42
5.2.3 Nová vláda.....	44
5.2.3.1 Program Národnej zjednotenej vlády	45
5.2.3.2 Jednofarebný kabinet a prejav Haníju v parlamente.....	46

5.3	SNAHA VYHNAŤ HAMAS.....	48
5.4	ROZDELENIE PALESTÍNY	50
5.5	DLHÁ CESTÁ K VLASTNEJ ŠTÁTNOSTI.....	51
6.	NÁZORY ŠTÁTOV A ODBORNÍKOV NA HNUTIE A JEHO VÝVOJ.....	54
6.1	MEDZINÁRODNÝ POHĽAD.....	54
6.2	ODBORNÝ POHĽAD	57
	ZÁVER	60
	SUMMARY	62
	POUŽITÁ LITERATURA.....	65

Úvod

O izraelsko-palestínskom konflikte sa v súčasných dejinách hovorí ako o konflikte, ktorý sa datuje od prelomu 19. a 20. storočia. Najväčšie vyhrotenie prichádza v dobe po Druhej Svetovej Vojne, v súvislosti s vytvorením štátu Izrael a plánom na vytvorenie štátu Palestína, podľa rezolúcie OSN č.181 z roku 1947. Ďalšie obdobie sprevádza množstvo vojen s okolitými arabskými krajinami, ktoré vyústia v prospech Izraelu. Ten v roku 1967 obsadí teritóriu Pásmo Gazy (dovtedy ovládané Egyptom) a Západný breh Jordánu (riadené Jordánskom). Od tohto času môžeme hovoriť o izraelskej okupácii Palestíny. V čase obsadenia už boli na tomto území sformované hlavné dve organizácie, dôležité pre túto prácu – Moslimské bratstvo (z neho potom vznikne budúce Hnutie islamského odporu) a Organizácia pre oslobodenie Palestíny (na čele s hnutím Fatah).

Vo svojej práci sa zameriam na vývoj konfliktu a to najmä v období od Prvej Intifády do súčasnosti. Pôvodne som mala v pláne zamerať sa na historický vývoj konfliktu a jeho dopad na medzinárodné vzťahy. Po konzultácii s vedúcim práce a po hlbšom preštudovaní zdrojov som zistila, že táto téma je príliš obsiahla na to, aby som sa jej mohla venovať do hĺbky v bakalárskej práci. Aby neutrpela kvalita, rozhodla som sa na spor pozeráť cez palestínske Hnutie islamského odporu. Práca sa tým stala kompaktnejšou. Práve Hamas je hráč, ktorý má obrovský vplyv na vývoj mierových rokovaní. Na jednej strane je to pre mnoho krajín, v vrátane Izraelu a USA, teroristická organizácia, s ktorou odmietajú rokovať, kým nesplní ich požiadavky. Tie ale hnutie pravdepodobne nesplní, aspoň nie v dohľadnej dobe. Na strane druhej, za touto organizáciou stáli a stále aj stoja masy Palestínčanov, preto nie je možné ju z mierového procesu vynechať. Islamský odpor si získal na vážnosti najmä v roku 2006, keď drvivo vyhral palestínske voľby. Od tohto momentu sa dá o ňom hovoriť, ako o silnej politickej strane, ktorá už šesť rokov kompletne ovláda Pásmo Gazy. Na Pásmo je však odvtedy uvrhnutá silná ekonomická blokáda, ktorá má negatívne vplyvy na ekonomiku a tamojších obyvateľov. Po rozkole medzi stranou Fatah a Hamasom v roku 2007, sa v súčasnosti črtá nádejná spolupráca. Tá a následné uznanie okolitých krajín by mohli viesť k riešeniu konfliktu, no Izrael odmieta rokovať s vládou, v ktorej bude teroristická organizácia, Hnutie islamského odporu. Táto organizácia, ktorá má vo svojej základnej Charte napísané, že sa nezmieri so žiadnym riešením, okrem zničenia Izraela

a vytvorenia Palestínskeho islamistického štátu na celom historickom území, je teda veľmi podstatným prvkom v konflikte a preto sa mu budem venovať v tejto práci.

Cieľom tejto práce je zistiť, či izraelsko-palestínsky konflikt má nádej na riešenie do budúcnosti. Neústupnosť Hamasu v určitých bodoch síce nie je jediný dôvod neustálych sporov, ako uvidíme ďalej v práci, no je to jeden z hlavných dôvodov. Preto by sa pri skúmaní budúcnosti konfliktu chcela zaoberať nasledujúcimi otázkami: Je možný vývoj a zmena ideológie Hnutia islamského odporu? Stáva sa pragmatickou stranou? Je to ešte stále strana, ktorú klasifikujeme ako islamský fundamentalizmus? Je šanca, že strana v budúcnosti uzná Izrael a dvojštátne riešenie problematiky? Je možné, aby Hamas vstúpil do mierového procesu? Základnou hypotézou ktorú sa budem snažiť v práci dokázať je, že z hnutia, ktoré sa v minulosti vyznačovalo islamským fundamentalizmom, sa dnes stala pragmatická masová politická strana, ktorá sa predovšetkým riadi požiadavkami voličov.

Pri písaní práci sa zameriam nielen na deskripciu historických udalostí, ale aj na podrobnú analýzu dôležitých dokumentov hnutia a jednotlivých postojov v rôznych situáciách. Práca je koncipovaná do šiestich kapitol, z ktorých prvá je teoretická a venuje sa samotnému pojmu islamský fundamentalizmus. Druhá, štvrtá a piata sú radené chronologicky od koreňov hnutia, cez jeho založenie, začiatky, vyhratie volieb v roku 2006, až po dnešné mierové rokovania medzi Fatahom a Hamasom. Tretia kapitola sa zaoberá Chartou, ako zakladajúcim dokumentom a organizačnou štruktúrou hnutia. V šiestej kapitole sa venujem medzinárodnému a odbornému pohľadu na hnutie a jeho ďalší vývoj.

Pri práci s literatúrou sa mi podarilo nájsť niekoľko publikácií od renomovaných odborníkov na problematiku, ako napr. Khaled Hroub, či práca dvojice Shaul Mishal a Avraham Sela. Väčšina použitých zdrojov je v angličtine. Zdroje od českých autorov, alebo preložené do čestiny sa týkali väčšinou teórie, alebo boli už staršie a tým pádom nepokrývali celé moje skúmané obdobie. Zo všetkých českých zdrojov vyzdvihnem najmä monografiu od dvojice Ondřej Beránek, Pavel Ťupek *Dvojí tvář islámské charity*, ktorá má zaujímavý nový pohľad. Na islamské hnutia sa pozerá skrz vyberanie *zakátu* (povinné príspevky veriacich moslimov na charitu).

Problém som pocítila pri hľadaní originál dokumentov Hamasu. Tu som pochopila svoje nedostatky, keďže nerozprávam po arabsky. Napriek svojej snahe sa mi väčšinu dokumentov nepodarilo nájsť preložené do angličtiny a tak mi aspoň veľmi pomohli 2 štúdie – *A „new Hamas“ through its new documents* od Khaleda Hrouba a *Hamas and its position towards Israel* od Floor Janssen. Obe sa venujú rozboru hlavných dokumentov, ktoré som pre svoju prácu potrebovala. Výnimkou bola Charta, ktorá je preložená do češtiny a priložená ako príloha v knihe *Hamás: Islámský terorismus ve Svaté zemi* od Massima Introvigne.

1. Definovanie hlavných pojmov

Hamas je politické hnutie bojujúce za oslobodenie Palestíny. Je založené na sunitskej moslimskej viere. V súčasnej dobe sa o Hamase hovorí aj ako o najväčšom fundamentalistickom hnutí, ktoré sa na území Pásmi Gaza a na Východnom brehu Jordánu nachádza. V mojej práci budem narábať s pojmom islamský fundamentalizmus, alebo islamizmus, ktorý je sám o sebe trochu problematický. Preto je dôležité si najprv zadať význam tohto slova v súvislosti s jeho následným použitím.

1.1 Fundamentalizmus

1.1.1 Prví fundamentalisti

Slovo fundamentalizmus je dnes veľmi obľúbeným pojmom najmä v mediálnom prostredí. Často je však jeho použitie príliš zjednodušené a nie úplne zodpovedá svojmu významu.

Pojem sa pôvodne začal používať v súvislosti s protestantskými cirkvami v USA. Niektorí členovia začali ohlasovať skorý príchod Mesiáša. Hlásali život striktne podľa Biblie, bránili sa jej rôznym moderným výkladom a odmietali vedecké teórie o vzniku sveta a ľudstva (napr. Darwinovu teóriu). Je dôležité si uvedomiť, že títo protestanti odvodzovali svoje učenie od Kalvínovho výkladu, nebrali teda Bibliu vo svojej čistej podobe.¹ Svoje požiadavky spísali do dvanástich brožúr, ktoré nazvali *The Fundamentals*. Vydané boli v rokoch 1909 – 1915 a sami autori začali seba samých nazývať fundamentalisti² (z latinského *fundamentum* – základ). Verili, že práve viera a Biblia sú základy, ktoré nie možné spochybňovať. Ich hlavné učenie sa dá zhrnúť do 3 bodov:

- 1) Biblia, svätá kniha, bola zoslaná priamo od Boha.

---

¹ Tu nastáva zásadný rozdiel s islamským fundamentalizmom. Islamisti sa odvolávajú priamo na Korán a odmietajú hocikaké iné výklady Písma.

² KROPÁČEK, Luboš. *Islamský fundamentalizmus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, s. 12

- 2) Boj proti moderným technológiám a všetkému, čo zapríčiňuje sekularizáciu spoločnosti
- 3) Snaha o duchovnú očistu života, správanie podľa morálky, a osobné oddanie sa Bohu prostredníctvom čítania Biblie, či modlenia sa.³

Združovali sa v spolkoch⁴, prostredníctvom ktorých sa snažili presvedčiť cirkvi o svojej pravde. Svoju činnosť vyvíjali najmä v 20tych a neskôr aj v 50tych rokoch dvadsiateho storočia.

Fundamentalistické myslenie však nenašlo väčší úspech, pretože bolo príliš jednostranne zamerané. Pre členov bola Biblia a viera v Boha fakt, o ktorom nemienili diskutovať. Nepripustili možnosť žiadneho iného názoru.

Prepojenie s politikou sa pri náboženskom fundamentalizme ukázalo už hneď na začiatku. Prívrženci tohto protestantského prúdu sa postavili proti výučbe evolučnej teórie na školách. *„Světovou proslulost si získal „opičí proces“ v Daytonu v Tennessee v r. 1925, jehož fundamentalistický protagonista, statní žalobce W.J.Bryan sázel na ohnivou starověreckou rétoriku i při svých několika neúspěšných kandidaturách v prezidentských volbách.“*⁵

1.1.2 Charakteristika fundamentalizmu

Fundamentalizmus má rôzne podoby, preto je obtiažne vytvoriť jednu definíciu, ktorá by všetky zahŕňala. Vo všeobecnosti sa dá o fundamentalistických prúdoch povedať, že sú to náboženské ideológie, ktoré hlásajú božský pôvod svätého písma a jeho neodškriepiteľnú autoritu. Jeho text berú obvykle doslova a nepripúšťajú jeho žiadne iné výklady. Fundamentalisti bývajú radikálni v implementácii Písma svätého, pričom využívajú extrémne metódy a tak bojujú proti ostatným ideológiám. Ich hlavný nepriateľ je sekularizácia spoločnosti.

---

³ SIMBAR, Reza. Myths and Realities in Defining the Concept of the Islamic Fundamentalism. *Journal of US-China Public Administration*. 2011, roč. 8, č. 4, s.2

⁴ V roku 1919 World's Christian Fundamentals Association a od r. 1920 baptistická organizácia National Federation of Fundamentalists (Kropáček 1996: 12)

⁵ Kropáček 1996: 12

Často býva fundamentalizmus spájaný s konzervatívnou ortodoxiou alebo tradicionalizmom. Rozdiel však spočíva v tom, že fundamentalizmus je modernejší. Nie je nutne proti všetkému novému. Ortodoxný prúd je vyslovene zameraný na minulosť. Oproti tomu sú fundamentalisti viac moderní a aktívni. Minulosť využívajú v snahe ovplyvniť prítomnosť a budúcnosť.⁶

1.2 Islamský fundamentalizmus

Pojem islamský fundamentalizmus pravdepodobne ako prvý priniesol egyptský sociológ Abdela-Maleka v roku 1964. Ten počas svojho pôsobenia na univerzite Sorbonne v Paríži napísal dizertačnú prácu *„Materiály ke studiu soudobého arabského myšlení: Egypt“*⁷. Na jej základe napísal antológiu reprezentatívnych esejistických textov arabských moderných autorov. Islamské myslenie tu rozdelil na 2 prúdy – Islamský fundamentalizmus a liberálny modernizmus. Fundamentalizmus definoval ako *„návrat k pramenům a k očistě víry...Jde o pragmatismus v rámci ortodoxie; určitá diskuse je přípustná, ale nesmí degenerovat v dialektický boj nebo ničení jednoty. Cílem je obnovit minulou velikost islámu.“*⁸

Spojenie slov fundamentalizmus a islamský však nie je práve najjednoduchšie. Odborníci majú na toto spojenie rôzne názory. Niektorí vyčítajú, že existuje príliš mnoho zjednodušených definícií, ako napr.: *„Fundamentalismus věří, že nějaká svatá kniha je v každém ohledu neomylná a nemá zapotřebí dalšího výkladu,“* prípadne: *„Fundamentalismus popírá, že lze jasně rozlišovat mezi politickou a náboženskou oblastí lidského života.“* Vďaka nim do kategórie „fundamentalista“ spadá každý človek moslimskej viery.⁹

---

⁶ ZEIDAN, David. A Comparative Study of Selected Themes in Christian and Islamic Fundamentalist Discourses. *British Journal of Middle Eastern Studies*. 2003, roč. 30, č. 1, s. 51-52

⁷ Kropáček 1996: 20

⁸ Kropáček 1996: 20-21

⁹ INTROVIGNE, Massimo. *Hamás: islámský terorismus ve Svaté zemi*. Vyd. 1. Překlad Ctirad Václav Pospíšil. Praha: Vyšehrad, 2003, 108 s. Moderní dějiny, sv. 4, s.15

V súvislosti s tým je vyčítané, že pojem je zo „západného sveta“ a je nemožné ho použiť na Islam. Moslimský svet je totiž úplne rozdielny, ako ten kresťanský, z ktorého pojem vzišiel. V moslimskej viere sa prvky fundamentalizmu objavujú prakticky od polovice 13.storočia, v súvislosti s dobytím Bagdadu a rozpadom Kalifátu, preto nie je úplne presné používať pojem, ktorý bol sformovaný v 20.storočí. Tento názor zastáva aj Reza Simbar, profesor politológie na Univerzite Guilan v Iráne. Vo svojej práci sa snaží zdôrazniť, že je potrebné dbať na rozličnosti Islamskej viery, pretože inak môže dôjsť k nedorozumeniam v medzinárodných vzťahoch. Jedným z nich je, že podľa moslimskej viery bol Korán na zem zoslaný prostredníctvom Zjavenia a preto v ňom neexistujú žiadne nepresnosti. O Koráne sa nesmie ani v najmenšom pochybovať. Navrhuje preto iný pojem, ktorý je podľa neho presnejší – politický islam.¹⁰

Miloš Mendel vo svojej knihe *Islámska výzva* súhlasí, že pojem islamský fundamentalizmus nie je najšťastnejší. Na druhej strane ale vysvetľuje, že tento výraz používa, pretože v našich končinách nie je žiadny vhodnejší. Tvrdí, že tento jav je najmä preto, že „naše „kresťanská“ lexikální výbava není s to přesně postihnout realie islámského náboženství a s ním spjaté civilizace.“¹¹

Stotožňujem sa názorom pána Mendela a kvôli spomenutým dôvodom budem tento pojem vo svojej práci používať aj ja. Myslieť ním budem „*mnohotvárný ideologický a politický trend ve společnostech islámských zemí, jehož nejniternějším rysem je propojit klasickou islámskou politickou teorií a její soudobé interpretace s víceméně spontánně vyjádřenou tendencí k opoziční politické činnosti a „nekonformnímu“ způsobu chování...Jde o široce pociťovanou touhu po návratu k mravně ryzím a osvědčeným „fundamentům“ při použití různých podob politické činnosti a celkového „okázale islámského“ společenského chování.*“¹²

Hlavným nepriateľom islamských fundamentalistov býva Západný svet. Ten sa podľa nich snaží všade vnútiť svoje myslenie a svoj spôsob života. Robia to premyslene

---

¹⁰ Simbar 2011: 470-471

¹¹ MENDEL, Miloš. *Islámská výzva: z dějin a současnosti politického islámu*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 1994, s. 41

¹² Mendel 1994: 43

tak, aby postupne rozložili „islámskou civilizaci jako takovou“.¹³ Pri bližšom pohľade zistíme, že fundamentalisti sa v súvislosti zo Západom hnevajú dokonca aj na svojich občanov, ale aj na predstaviteľov islamskej cirkvi, či jej mysliteľov. Všetci totiž prijímajú „západné“ hodnoty bez výhrad, najmä sekulárny spôsob života, či moderné vedecké poznatky.

2. Vznik Hamasu

2.1 *Praotec hnutia*

Ak chceme nájsť korene hnutia Hamas, musíme sa v čase vrátiť až na koniec 19.storočia. V roku 1882 sa narodil muž menom Izz al-Dín al-Quassám, ktorého hnutie považuje za akéhosi myšlienkového predchodcu.

Šejk Al-Quassám sa narodil v 1882 v sýrskom meste Jebela. S islamom sa stretával od útleho detstva, pretože jeho otec bol *imám* v miestnej mešite. Počas štúdia na univerzite al-Azhar v Káhire sa stretol s Rašídom Ridá, ktorý hlásal návrat k moslimským zákonom a ich úplné dodržiavanie. Al-Quassám s Rašídom súhlasil a chcel sa vydať formou ozbrojeného boja. „*Al-Quassám hľadal niejakou okolnosť, ktorá by mu dovolila dokázať, že je nezbytné brániť sa zbraňami v ruke ohrozenou islámskou komunitou.*“¹⁴

Jeho prvý pokus však nebol veľmi úspešný. Jednalo sa o „svätú vojnu“ proti talianskej invázii do Líbye (1911). Osmani však al-Quassámovú jednotku donútili vrátiť sa domov. Neskôr sa snažili bojovať proti kolonizácií, proti alawitskej menšine v Sýrii¹⁵, či proti Francúzom. Po tom, čo ho Francúzi v roku 1921 odsúdili na trest smrti, ušiel do exilu, do mesta Haifa vo vtedajšej Palestíne.¹⁶ Práve toto obdobie je dôležité pre palestínskych fundamentalistov, pre ktorých je osoba Izz al-Dín al-Quassáma priam mýtická.

---

¹³ Mendel 1994: 43

¹⁴ Introvigne 2003: 19

¹⁵ Tí boli považovaní za spolupracovníkov francúzskych kolonizátorov.

Začiatky politickej aktivity palestínskych moslimov sú späté s al-Quassámom. Na konci dvadsiatych rokov sa tu začala aktivizovať organizácia Young Muslim Men's Association (*Jam'iyyat al-shubban al-muslimin*). Táto organizácia vznikla pôvodne v Egypte, no mala pobočky vo viacerých krajinách. Práve haifskej vetve predsedal al-Quassám.¹⁷ „...na začiatku tridsiatych rokov viedol skupinu ktorá zabila židovských a britských funkcionárov. Tieto akcie boli vykresľované ako džihád za oslobodenie palestínskeho územia.“¹⁸

Quassámov zámer bol oslobodiť Palestínu a nastoliť tu štát na báze islamských zákonov. Tvrdil, že kresťania majú spolupracovať s moslimskou väčšinou, prijať stav *dhimmi*¹⁹ a tým budú všetci žiť v pokoji. Jeho názor bol, že: „*pro celý islámský svet se musí stát prioritou ozbrojený odpor proti izraelským kolonistům a posléze i proti britské moci, která tyto kolonisty protežovala.*“²⁰

Al-Quassám bol dňa 21. Novembra 1935 zastrelený počas prestrelky s anglickou políciou pri meste Džanín, v severnej Samarii. Vďaka svojmu celoživotnému boju a pádu v boji za islam, slobodnú Palestínu a proti britským kolonizátorom, sa stal akýmsi palestínskym národným symbolom a prvým mučeníkom.²¹ Podľa neho je dnes pomenované militantné krídlo Hamasu (viď nižšie).

2.2 Moslimské bratstvo

Napriek tomu, že Quassám vysoko pravdepodobne nebol členom Moslimského bratstva, v ich ideách a koreňoch sa istá podobnosť dá nájsť. Východiskom pre Bratstvo

¹⁶ Introvigne 2003: 18-19

¹⁷ MISHAL, Shaul a Avraham SELA. *The Palestinian Hamas: vision, violence, and coexistence*. 2006 ed. New York: Columbia University Press, c2006, s. 16

¹⁸ „...in the early 1930s led a group that assassinated Jews a British officials. These actions were portrayed as a jihad for the liberation of the land of Palestine.“ [Mishal, Sela 2006: 16]

¹⁹ Arabský výraz, vyjadruje stav nemoslimov v štáte, kde sa uplatňuje šaría, t.j. moslimské právo. [SABRI, Mass' oud. Non-Muslims in Muslim Societies: Contemporary Ijtihad: The Rights of Non-Muslims in Society: A Reading of Al-Qaradawi Thought (Book Review). *OnIslam.net* [online]. 2005, 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.onislam.net/english/shariah/contemporary-issues/islamic-themes/432406.html>]

²⁰ Introvigne 2003: 20

a Quassáma je myslenie Rašída Ridá. Haifská sekcia organizácie YMMA, v ktorej bol al-Quassám predsedom, navyše úzko spolupracovala s „ichwánmi“^{22, 23}.

Asociácia moslimských bratov (alebo Moslimské bratstvo) vznikla v roku 1928 v egyptskej Isláííji. Zakladateľom bol Hasan al-Banná, vyslanec ministerstva školstva a pedagóg.²⁴ „Al-Banná je znám jako vlastní zakladatel hnutí, organizátor, ideolog a náboženský reformátor. Největší důraz kladl na náboženské vzdělání (tarbija) a výzvu k islámu (da 'wa), což považoval za hlavní cestu k nápravě společnosti.“²⁵

Bratstvo sa nesnažilo ísť cestou boja, ale skôr miernou postupnou zmenou spoločnosti. Zakladali školy, stavali nemocnice, lekárne, vývarovne, či detské domovy. Snažili sa o osvetu a nenásilnú islamizáciu. Známe je heslo Hasana „Islám je řešením“. „Islám byl všelékem...zároveň byl vlastní cestou, islámskou alternativou zejména k socialismu a marxismu...“²⁶

V priebehu tridsiatych rokov asociácia postupne menila svoj nacionalistický ráz. Postupne naberala na nadnárodnosti a v druhej polovici desaťročia sa začala intenzívnejšie venovať aj Palestínskej otázke. Dovtedy viac menej náboženské a humanitárne hnutie sa začalo venovať aj záležitostiam politickým. V auguste 1935 (tesne pred Quassámovou smrťou) bola delegácia Bratstva prvýkrát na území Palestíny.²⁷

V apríli 1936 sa začali Palestínčania búriť proti britskej nadvláde a stále zvyšujúcemu sa počtu židovského obyvateľstva. 15. apríla bol vyhlásený pol ročný generálny štrajk počas ktorého sa odohrávali masové demonštrácie proti „vládnej

²¹ Mishal, Sela 2006: 20

²² Pomenovanie členov Moslimského Bratstva. Pochádza z jeho arabského názvu Džam'íjat al-ichwán al-muslimín. [Kropáček 1996: 114]

²³ Introvigne 2003: 20

²⁴ Bližšie sa jeho životu ako aj celému Moslimskému bratstvu venuje HANZAL, J.: *Islamistické politické strany a hnutí a jejich relevance v politických systémech*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, 2010. Vedoucí bakalářské práce Doc. PhDr. Rudolf Kučera, CSc. s. 9-12

²⁵ BERÁNEK, Ondřej a Pavel ŤUPEK. *Dvojí tvář islámské charity*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. Quaestiones quodlibetales, no. 6. s. 137

²⁶ Beránek, Ťupek 2008: 138

²⁷ Introvigne 2003: 22

imigračnej politike“. Obdobie tzv. „arabskej rebélie“ potom pokračovalo až do konca tridsiatych rokov.²⁸ Tu sa Moslimské bratstvo po prvý krát zapojilo do diania v Palestíne a podporili protestujúcich Arabov. Niektorí členovia sa chceli zapojiť aj priamo do bojov, to ale Banná odmietol.

Al-Banná videl v židovsko-palestínskej problematike konflikt náboženstiev. Chápal to ako *„nefalsovaný stret civilizáci s apokalyptickým zabarvením. Na jednej strane stáli muslimové a na druhej Izraelci s jejich kresťanskými pomahači. Ve hře bylo svaté město Jeruzalém s jeho nemalým významem pro všechny zbožné muslimy“*²⁹.

V roku 1945 vznikla v Jeruzaleme prvá palestínska odnož Moslimského bratstva. Postupne sa ich počet rozrastal a do roku 1947 mali *ichwáni* 38 pobočiek po celej Palestíne a viac ako 10 tisíc registrovaných členov^{30, 31}.

V 1947 OSN rozhodlo, podľa rezolúcie 181, o vzniku dvoch nových štátov – židovského Izraela a arabskej Palestíny. V rokoch 1948- 1949 však prebiehala arabsko-izraelská vojna, po ktorej sa územie rozdelilo na 3 časti: Izrael, Pásmo Gazy a Západný breh Jordánska. Egypt obsadil Pásmo Gazy a Jordánsko Západný breh Jordánu. Obe územia vybojoval v roku 1967 Izrael.

Jordánsky režim Moslimské bratstvo toleroval. Svedčí o tom aj fakt, že počas päťdesiatych rokov sa Bratstvo zúčastňovalo na všetkých parlamentných voľbách a tvorilo akúsi lojálnu opozíciu voči režimu. Vzťahy ale neboli úplne ideálne počas celého obdobia. Bratstvo, ktoré malo nacionalistický ráz, sa stavalo negatívne voči

---

²⁸ „Základným cieľom Arabov v Palestíne bola nezávislosť a preto sa domnievali, že s rastúcou židovskou imigráciou sa vzd'ahuje aj cieľ na samosprávu. Z toho dôvodu požadovali ukončenie imigrácie, predaja pôdy Židom a okamžité zrušenie Balfourovej deklarácie, ktorá bola pre nich od jej vzniku neprijateľná. Pol roka trvajúci štrajk spôsobil najviac škody arabskej ekonomike samotnej a dalo by sa povedať, že židovská ekonomika ňou viac získala ako stratila.“ [VRBKOVÁ, Ivana. *Vplyv britskej zahraničnej politiky na židovsko-arabský konflikt pred rokom 1948*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/122968/fss_b/bak_vrbkova.txt. Bakalárska práca. Masarykova Univerzita v Brně. S.25. Vedoucí práce JUDr. PhDr. Marek Čejka, PhD.]

²⁹ Introvigne 2003: 22

³⁰ Niektoré zdroje hovoria až o 20 tisícoch členov.[viď Introvigne 2003: 24]

³¹ Mishal, Sela 2006: 16

najmä voči spojencovi kráľa Husseina, Veľkej Británii. Napriek tomu sa ale dá povedať, že Moslimské Bratstvo bolo v tomto kráľovstve jedinou legálnou opozíciou.³²

V Pásme Gazy bola situácia o niečo odlišná. Tú mal pod správou Egypt a jeho vzťah k Moslimskému bratstvu (či už egyptskému, alebo palestínskemu) sa menil. Niekedy bolo tolerované, inokedy sa jeho členovia museli skrývať a hnutie pôsobilo v ilegalite. Asi najhoršie obdobie zažilo hnutie v 1965, kedy bolo obvinené z pripravovania údajného puču. Organizácia bola zakázaná, hlavní predstavitelia popravení³³ a tisíce jej členov pozatýkaných, medzi inými aj Ahmad Jásin, budúci zakladateľ a duchovný vodca Hamasu.³⁴

2.2.1 Rozkol v hnutí a vznik hnutia Fatah

Päťdesiate a šesťdesiate roky boli teda pre Bratstvo náročné. Izraelská okupácia, vláda prezidenta Násira v Egypte, nepokoje a prenasledovanie členov hnutia podporili vykryštalizovanie dvoch myšlienkových prúdov v rámci palestínskej odnože Moslimského Bratstva.

Prvú názorovú líniu nazval taliansky sociológ Renzo Guolo „*neotradicionalismus, nebo islamizace zdola*“³⁵. Odmietali ozbrojený boj a naopak sa snažili „*o nápravu společnosti prostřednictvím přísného zachovávaní islámského zákona*“. Snažili sa otvárať islamské školy, nemocnice, či podporovať rozvoj moslimskej kultúry. K tomuto názoru sa pridal už vyššie zmienený Ahmad Jásin.

---

³² JENSEN, Michael Irving. *The political ideology of Hamas: a grassroots perspective*. [Rev. and updated ed.]. New York: Distributed in the United States by Palgrave Macmillan, 2009, s. 13

³³ Medzi popravenými bol aj Sajjid Qutb, vplyvný predstaviteľ Moslimského Bratstva. Známe sú jeho komentáre ku Koránu a Míľniky na ceste. Práve o Míľníkoch sa hovorí ako o základnej príručke islamského fundamentalizmu. Qutb bol silný odporca sekularizmu a vyzýval k dôslednému dodržiavaniu Božích zákonov. Džihád, svätá vojna (či už metaforicky, v jednotlivom človeku, alebo doslovne so zbraňami), má byť spôsob ako dosiahnuť dodržiavanie šarije. Známy je jeho výrok „*Boží vládu nelze uskutečnit pouze modlením a přesvědčováním*“. Jeho myslenie poslúžilo ako podklad pre mnoho teroristických organizácií. Práve štátom vykonštruovaný súdny proces a následná Qutbova poprava prispeli k popularite jeho názorov a sám je braný ako martýr. [Hanzal 2010: 12-15]

³⁴ Mishal, Sela 2006: 16-17

³⁵ Introvigne 2003: 28

Oproti tomu, druhý prúd sa sústredil okolo osoby Chalíla al-Wazíra. Verili, že ozbrojený boj je potrebný, avšak je treba „odložiť na vhodný dejinný okamžik otvorený ozbrojený odpor proti štátnej autorite za nastolení prísneho zachovávaní islámského zákona.“ Kým tento moment nastane, je potrebný „ozbrojený odpor proti štátu Izrael“.³⁶ Wazír v júli 1957 vydal memorandum, v ktorom vyzýva na vytvorenie sekulárnej, nemuslimskej organizácie, ktorá sa bude výhradne zameriavať na boj za slobodnú Palestínu.

Postupne sa prívrženci radikálneho prúdu odčlenili od Bratstva. Sústredili sa predovšetkým v organizáciách „*Mládež pro odvetu*“ a „*Sbor pro spravedlnost*“³⁷. Práve z nich vznikol v rokoch 1958- 1959 Fatah³⁸.

2.2.2 Bratia počas izraelskej okupácie 1967-1987

Ako už bolo spomenuté, obdobie okolo polovice šesťdesiatych rokov bolo pre Bratov náročné. Na jednej strane útoky a prenasledovanie zo strany egyptského prezidenta Násira, na strane druhej odliv prívržencov v prospech Fatahu.

Roky 1967 – 1970 patrili 3. a 4. Izraelsko-arabskej vojne. Obe, avšak najmä Šesťdňová vojna (5.-10.6. 1967), boli pre arabské krajiny zdrvujúce. Pre účely tejto práce je dôležité vedieť najmä to, že Izrael získal počas Šesťdňovej vojny Pásmo Gazy a Západný breh Jordánu. V období 1968 – 1970 sa Moslimské bratstvo aktívne zapájalo do vojenských útokov proti Izraelu, ktoré sa podnikali prevažne z Jordánskeho územia.³⁹

---

³⁶ Introvigne 2003: 28

³⁷ Introvigne 2003: 29

³⁸ Hnutie Fatah, alebo Palestínske národné oslobodenecké hnutie, je v súčasnosti, spolu s Hamasom, najdôležitejšia palestínska politická strana a najsilnejšia zložka Organizácie pre Oslobodenie Palestíny. Tá vznikla v roku 1964 práve vďaka iniciatíve hnutia Fatah. Medzi zakladateľov Fatahu patria medzi iným Jásir Arafat, ktorý hnutie viedol až do svojej smrti v roku 2004, či spomínaný Chalíl al-Wazir. Vzťahy medzi Fatahom a Hamasom sa budem venovať ďalej v mojej práci.

³⁹ Introvigne 2003: 30

Rok 1970 je pre hnutie prelomový. Kým dovtedy v popularite vyhrávala skôr sekulárna nacionalistická Organizácia za Oslobodenie Palestíny (OOP)⁴⁰, v priebehu sedemdesiatych rokov ožívajú aj islamské hnutia. Dôvodov je niekoľko:

- 1) Impulz z okolitých krajín, kde sú islamisti opäť uznávaní režimami, napr. v Sýrii a Egypte.⁴¹
- 2) Finančné dotácie od krajín Perzského zálivu, ktoré v sedemdesiatych rokoch zažili ekonomický rozvoj vďaka zásobám ropy. Palestínske islamské hnutia dostávali podporu od roku 1973. Krajiny si ňou chceli zabezpečiť vplyv v Arabskom svete.
- 3) Islamská revolúcia v Iráne v rokoch 1978 – 1979. Tá slúžila ako nezvratný dôkaz, že je možné nastoliť vládu Islamu.
- 4) Aktivity hnutia Hizballah, ktoré donútili Izrael opustiť značnú časť Libanonu v roku 1985. Tento vojenský odpor pokračoval až do roku 2000, kedy sa Izrael vzdal aj zvyšných území. Vďaka tomu veľa Palestínčanov nadobudlo presvedčenia, že islam predstavuje spôsob, ako donútiť Izraelčanov ukončiť okupáciu Palestíny.
- 5) Jordánska kráľovská rodina podporovala islamské skupiny, čím si chcela zaistiť svoj vplyv v Palestíne.⁴²

Do roku 1987 sa Bratia vzdali ozbrojeného boja a orientovali sa na islamizáciu zdola. Zakladali školy, nemocnice, knižnice, športové ihriská, ale predovšetkým mešity, ktorých počet sa v tomto období znásobil.

V roku 1973 vznikla organizácia Islamské združenie (*al-Mudžamma' al-islámí*), ktorú založil šejk Ahmad Ismá'il Jásin. „*Hnutí se začalo soustředit na výběr zakátu a sadaqy*“⁴³ *jakožto hlavní zdroj svých provozních prostředků. V politické a společenské*

---

⁴⁰ OOP „vystupovala vždy jako sekulární, některé její složky se dokonce trvale hlásí k marxismu. Za svůj cíl vyhlášovala po dlouhou dobu ustavení palestinského sekulárního státu, kde budou žít společně muslimové, křesťané a židé (v redukovaném počtu).“ [Kropáček 1996: 164]

⁴¹ V Egypte, kolíske Moslimského bratstva, zomrel prezident Násir a na jeho miesto sa dostal Anwae as-Sádát. Ten hnutie opäť legalizoval, aj keď len opatrne, podľa hesla „*žádné náboženství v politice, žádná politika v náboženství*“. [Mendel 1994: 112 – 113]

⁴² Jensen 2009: 14-15

⁴³ Povinné, či dobrovoľné príspevky na charitu, ktorí moslimovia odvádzajú iným moslimom. Povinné (*zakat*) patrí medzi 5 pilierov moslimskej viery.

rovine pak své úsilí směřovalo k ovládnutí veškerých islámských aktivit na okupovaných územích. Během krátké doby se všechny islámské organizace a instituce ovládané Muslimským bratrstvem, včetně Islámské univerzity v Gaze⁴⁴, dostaly pod jeho vliv.“⁴⁵

Je dôležité spomenúť, že toto všetko sa mohlo diať najmä vďaka tichej tolerancii zo strany Izraela. Ten veril, že Ichwání sú humanitárna a vzdelávacia organizácia, ktorá definitívne upustila od ozbrojeného boja. Židia sa domnievali, že Bratia tvoria akúsi mierumilovnú opozíciu voči Fatahu a OOP. O pár rokov sa ale ukázalo, že sa mýlili.

2.2.3 Radikalizácia členov

Na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokov sa v hnutí čoraz častejšie ozývali hlasy, ktoré volali po vojenskom boji za oslobodenie Palestíny. To viedlo k rozdeleniu Bratstva a založeniu organizácie Islamský Džihád. Jeho zakladatelia, Fathí al-Šiqáqí a Abdulláh Azzám verili, že jediný spôsob ako vyriešiť situáciu, v ktorej sa Palestínčania nachádzali, je vojensky poraziť Izrael (prostredníctvom džihádu) a nastoliť moslimský palestínsky štát. Podarilo sa im spojiť nacionalizmus OOP a islamizmus Moslimského bratstva, čím si získavali sympatie miestnych obyvateľov.

Počas osemdesiatych rokov uskutočnili niekoľko ozbrojených operácií, dôležitú rolu hrali najmä v období 1986-1987, čiže tesne pred Intifádou. Niet pochyb, že práve Islamský džihád podnietil Moslimské bratstvo k prechodu na militarizovaný odpor za slobodnú Palestínu.⁴⁶

---

⁴⁴ Tá bola založená v roku 1978 a v miestnych študentských voľbách prakticky vždy zvíťazilo Moslimské Bratstvo. [Introigne 2003: 30]

⁴⁵ Beránek, Ťupek 2008: 142

⁴⁶ Jensen 2009: 17-18

2.3 Prvá Intifáda, založenie hnutia Hamas

V roku 1987 nastala dopravná nehoda, zavinená Izraelčanom, pri ktorej zahynulo niekoľko palestínskych Arabov.⁴⁷ Ako reakcia na to, sa rozpútala séria protestov, demonštrácií, štrajkov, bojkotov, ale aj menších výtržností, napr. hádzaní kameňov, zapalovanie pneumatík, atď. Občas sa uskutočnili aj teroristické akcie, pri ktorých sa používali najmä ľahké zbrane, ako napr. Molotove koktejly, granáty, pištole. Známy je aj názov „Intifáda bielych zbraní“, kvôli používaniu nožov pri útokoch.⁴⁸

Začiatok palestínskeho ľudového povstania, tzv. Intifády, sa oficiálne datuje 8. decembra 1987. Tento dátum uvádza aj literatúra Hamasu, ako deň založenia hnutia. Predstavitelia Islamského združenia sa na druhý deň stretli v dome šejka Jásina, kde rokovali o tom, ako sa do povstania zapojiť a pritom nekompromitovať Moslimské bratstvo.⁴⁹ O týždeň neskôr sa objavili na uliciach propagačné materiály, podpísané Hnutím islamského odporu (*Harakât alMuqâwama al-Islâmiyya*). 11. Februára 1988 sa hnutie prihlásilo k Moslimskému bratstvu a leták podpísalo písmenami HMS. Pre nasledujúce sa zaužíval akronym HAMAS.⁵⁰

3. Organizácia hnutia

3.1 Charta

18. Augusta hnutie vydalo tzv. Chartu, alebo Štatút Hnutia islamského odporu⁵¹. Napísaný bol pravdepodobne Abd al-Fatahom al-Dukhanom, čo bol vodca Bratstva v Gaze a pravá ruka Jásina. Väčšinou sa toto dielo chápe základný kameň celého hnutia a jeho filozofie, no napriek tomu je to kontroverzné dielo, na ktorom sa nezhodujú

---

⁴⁷ Massimo Introvigne vo svojej knihe *Hamás islámsky terorizmus ve Svaté zemi* hovorí o rozdielnom začiatku Intifády. Tvrdí, že povstanie začalo po tom, ako bol izraelský kolonista dobitý na smrť Islamským džihádcom. [Introvigne 2003: 35]

⁴⁸ STRAZZARI, Francesco a Simone THOLENS. Another Nakba: Weapons Availability and the Transformation of the Palestinian National Struggle, 1987–2007. *International Studies Perspectives*. 2010, roč. 11, č. 2, s. 116

⁴⁹ Beránek, Ľupek 2008: 143

⁵⁰ Slovo Hamas znamená v preklade nadšenie, zápal. [Jensen 2009: 18]

⁵¹ Jeho český preklad je možné nájsť v knihe Introvigne 2003: 79-108

názory ani samotných popredných vodcov hnutia.⁵² Nedá sa však pochybovať o fakte, že tento dokument je pre pochopenie Hamasu nesmierne dôležitý a je teda nemožné ho obísť.

Hnutie tu predstavilo svoje ciele a stratégie. Celý dokument je písaný veľmi burcujúcim a radikálnym tónom. Niekoľko krát je v ňom priamo citované z Koránu. Hneď na začiatku, v 1. Kapitole, sa hnutie hlási k Moslimskému bratstvu, hovorí, že Hamas „je jednou z odboček Moslimského bratstva v Palestíně.“⁵³ Zaujímavé je, že sa definuje ako „jedna z odbočiek“, akoby tým chcel nechať otvorené pole pre ďalšie pôsobenie Moslimského bratstva v Palestíně.⁵⁴

Cieľom organizácie je získanie celého územia Palestíny. Striktne odmietajú akékoľvek mierové dohody, či konferencie a plány na vznik 2 štátov na tomto území. „Podstoupit jakoukoli část Palestiny ve skutečnosti znamená rezignaci na součást našeho náboženství. Nacionalismus Hnutí islámského odporu je součástí jeho náboženství.“⁵⁵ V tomto prípade sa hnutie nechalo inšpirovať nacionalizmom OOP. Hamas sa snaží sklbiť náboženský fundamentalizmus a nacionalizmus. Napriek tomu ale verí, že oslobodenie Palestíny je záležitosťou Arabskou a Islamskou, nie len čisto obyvateľov tohto územia.⁵⁶

Za svojho nepriateľa Hamas celkom jednoznačne označil Židov a všetkých spojencov Izraela. „Imperialistické mocnosti jak kapitalistického Západu, tak komunistického Východu podporují veškerou svou silou našeho nepřitele jak materiálně, tak lidsky.“⁵⁷ Hamas dáva židom za vinu revolúcie, či už francúzske, alebo ruskú, prvú

---

⁵² Podľa Floora Janssena z Holandského inštitútu Medzinárodných vzťahov, Abd al-Fatah al-Dukhan adil sa s nimi, namiesto toho ju zverejnil. Charta je kritizovaná členmi za nedostatočné myšlienky a málo kto sa na ňu odvoláva. Viacero popredných členov ju neberie ako základnú platformu hnutia. [JANSSEN, Floor. *Hamas and its positions towards Israel: understanding the Islamic Resistance Organization through the concept of framing*. The Hague: Netherlands Institute of International Relations "Clingendael", 2009. s. 37]

⁵³ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 80

⁵⁴ Introvigne 2003: 36

⁵⁵ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 88

⁵⁶ ABURAIYA, Issam. Islamism, Nationalism, and Western Modernity: The Case of Iran and Palestine. *International Journal of Politics, Culture & Society*. 2009, roč. 22, č. 1, s. 63

⁵⁷ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 97

ale aj druhú svetovú vojnu a ďalšie nepokoje, ktoré vo svete boli. To všetko sa malo udiat', aby mohli nazhromaždiť „obrovské ekonomické zdroje, díky nimž pak nabyt (nepriateľ) vlivu a byl schopen naplnit svůj odvážný sen.“⁵⁸ Nadobudnúť moc sa majú snažiť aj prostredníctvom médií, či spoločností ako „zednářstvo, Rotary Club, Lions Club, B' a B'rith“⁵⁹.

Spôsob, ako sa postaviť nepriateľovi vidí organizácia jedine v svätej vojne, teda džiháde. „Pro řešení palestinského problému není žádný jiný prostředek mimo džihád. Pokud se jedná o různé mezinárodní iniciativy a konference, je to pouze ztrácení času a hra pro děti. Palestinský lid je příliš vznešený na to, aby svěřil svou budoucnost, svá práva a svůj osud do rukou nicoty.“⁶⁰ V preambule charty sa odvolávajú na al-Banná, ktorý povedal, že „Izrael bude ustanoven a bude existovat až do té doby, dokud ho islám nezničí stejně, jako zničil řadu jiných před ním.“⁶¹ Hnutie sa tým akoby hlási k niektorým myšlienkam z al-Wazírového memoranda (viď vyššie).

Hnutie sa zaväzuje k podpore všetkých ostatných islamských organizácii, ktoré majú taktiež za cieľ úplne oslobodiť Palestínu. Samostatná časť štatútu je vyhradená vymedzeniu vzťahu k OOP. O členoch sa vyjadrujú s úctou, ako o svojich bratoch, otcoch, či priateľoch a uznávajú zásluhy organizácie v arabsko-izraelských vzťahoch. Na strane druhej, odsudzujú sekularizmus hnutia, ich „laické myslenie“. „Až OOP přijme islám jako svůj životní styl, pak se i my staneme jejími bojovníky a palivem pro jeho plameny, které zažehnou naše nepřátele.“⁶²

Dalo by sa povedať, že Hnutie islamského odporu sa svojím štatútom oficiálne prihlásilo k islamskému fundamentalizmu. Svoje heslo napísali do 8.článku : „Alláh jako poslední cíl, Prorok jako hlava, Korán jako konstituce, džihád jako metoda, smrt pro Alláhovu slávu jako nejžhavější touha.“⁶³

---

⁵⁸ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 96

⁵⁹ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 96

⁶⁰ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 89

⁶¹ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 79

⁶² Charta Hamasu in Introvigne 2003: 100

⁶³ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 85

3.2 Organizačná štruktúra

Charta sa samotnou štruktúrou hnutia veľmi nezaobrá. Hovorí len, že *„Hnutí islámského odporu prijíma všetky muslimy, ktorí vyznávajú jeho základné pravdy a prijímajú jeho ideológiu, naplňujú jeho program, zachovávajú jeho tajemství a touží po tom, aby se připojili k jeho šikům, aby tak zachovali všechny povinnosti, které na sebe toto hnutí vzalo.“*⁶⁴

V skutočnosti má ale Hamas štruktúru, ktorú prebral od svojej materskej organizácie, Moslimského bratstva. Je upravená tak, aby odpovedala zmene stratégie hnutia, najmä v súvislosti s vojenskými operáciami proti Izraelu.

V roku 1987⁶⁵, čiže v tom istom roku, ako bola organizácia založená, vzniklo aj tajné militantné krídlo s názvom Jednotky (Brigády) Izz al-Din al-Quassáma. Názov nesú na počesť myšlienkového praotca hnutia. Spolu s jednotkami sa vytvorili aj ďalšie dve tajné vetvy, tie však nemali tak dlhé trvanie. Prvá, *Majid* sa venovala spravodajskej aktivite a jej úlohou bolo prekazenie snáh Izraela preniknúť do hnutia. Druhá, tzv. „Špeciálny aparát“ sa venoval vojenským aktivitám, najmä špeciálnym operáciám, ktoré organizovali členovia, ktorí oficiálne stáli mimo organizácie.⁶⁶

Zo začiatku bola strana založená predovšetkým na svojom charizmatickom vodcovi, Ahmadovi Izmaïlovi Jasínovi. Ten bol líder politický, ale ja duchovný. Rozhodoval o cieľoch útokov, ako aj vymenovával jemu podriadených veliteľov. V roku 2004 bol však zabitý izraelskou armádou (viď nižšie). Od tej doby sa dá povedať, že hnutie je decentralizované, predovšetkým vojenské krídlo. *„Jeho členové operujú v buňkách, které mají obvykle kolem tří členů, což činí Hamás málo zranitelným. Odhalení jedné takové malé buňky pro organizaci totiž neznamená žádnou větší újmu.“*

---

⁶⁴ Charta Hamasu in Introvigne 2003: 82

⁶⁵ Niektoré zdroje uvádzajú ako rok vzniku 1991, v súvislosti s mierovými dohodami medzi palestínskymi a izraelskými zástupcami, [napr. JAMAL, Amal. *The Palestinian national movement: politics of contention, 1967-2005*. Bloomington: Indiana University Press, c2005, s. 118, alebo Introvigne 2003: 46]

⁶⁶ COOPER, Rabbi Abraham. *Unmasking Hamas' Hydra of Terror*. 2003. Simon Wiesenthal Center. s. 3

*Buňky jsou chabě propojené a téměř autonomní.*⁶⁷ Napriek tomu sa ale nedá hovoriť o ich úplnej autonómii. Hlavné slovo má nakoniec vždy politické krídlo (viď nižšie), ktoré rozhoduje o hlavnej stratégii hnutia. Ak ono rozhodne o pristúpení k mierovým dohodám, jednotlivé bunky nepôjdu proti tomuto rozhodnutiu.

Najvyššími orgánmi v Hnutí islamského odporu sú Politické byro a Poradný výbor (či Rada „*Shura*“). O väčšine každodenných otázok rozhoduje politické byro. Skladá sa z 10 členov, ktorí väčšinou žijú v exile v Sýrii. Okrem každodenných problémov sa zaoberajú aj otázkou financovania hnutia a starajú sa aj o vzťahy s ostatnými arabskými a moslimskými krajinami.

Rada *Shura* je taký „vnútorný parlament“, ktorý rozhoduje o najdôležitejších otázkach. Rozhoduje napríklad o stratégii hnutia, o jeho vzťahu s Izraelom, či o prípadnom pristúpení k mierovým rokovaniam. Skladá sa z 50 členov, z ktorých časť žije v exile a časť v Palestíne. Kvôli bezpečnosti sa nikdy neschádzajú všetci naraz. Časť z nich nevstúpi na územie Palestíny kvôli strachu z atentátu. Rokujú prostredníctvom mobilov, emailov, či kódovaných správ.⁶⁸

Okrem politického a vojenského krídla, štruktúru vytvára aj bezpečnostné krídlo. To zabezpečuje bezpečnosť vrcholových predstaviteľov a snaží sa nájsť „zradcov“, ktorí tajne spolupracujú s Izraelskými bezpečnostnými zložkami. *„Pokud se podaří odhalit nějakého „kolaboranta“, je pak proveden soud a vynesena rozsudek, který nezřídka znamená pro dotyčného smrt.“*⁶⁹

Prítomné je tu aj informačné a PR krídlo. Informačné sa stará o rozširovanie názorov hnutia medzi ľudí. Vydáva publikácie, či rôzne informačné a propagačné letáky. PR oddelenie sa venuje styku s vonkajším svetom. Hamas má taktiež svoje „pouličné krídlo“, ktoré má na starosti vyvolávanie konfliktov, demonštrácií, či iné

---

⁶⁷ PEJCHA, Zdenek. Zmena konceptu terorizmu v praxi. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálnych ved, Institut politologických štúdií, Katedra mezinárodních vzťahov, 2010, s.91, vedúci diplomové práce PhD. Radana Makariusová, PhD.

⁶⁸ BAZZI, Mohamad. Inside Hamas' Power Structure. *Miftah.org: Your key to Palestine* [online]. 2006, 2010 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.miftah.org/display.cfm?DocId=10519&CategoryId=5>

⁶⁹ Pejcha 2010: 92

vytváranie rôznych iných protestných akcií. Organizácia má aj Oddelenie pre domáce záležitosti a Oddelenie pre masovú mobilizáciu.⁷⁰

Zabúdať netreba ani na aktivity, ktoré si Hamas priniesol z Moslimského bratstva – charita, vzdelávacie a sociálne aktivity, tzv. Sieť *Da'wa*. Táto sieť je pre hnutie veľmi dôležitá, pretože okrem rôznych škôl, nemocníc, športových líg, či mešít, zahŕňa množstvo charitatívnych organizácií, ktoré vyberajú od veriacich *zakat*.⁷¹ „Mnohé organizace pověřené jeho výběrem převedou zakát skrz spleť sítí od jedné organizace k druhé, přičemž jedním z příjemců je i Hamás.“⁷² Z týchto peňazí sa potom financujú teroristické útoky, získavajú noví členovia, alebo sa vyplácajú pozostalým rodinám po „martýroch“. „Typickým příkladem je Interpal a Al-Aqsa International Foundation (vystupující rovněž pod jmény Al-Aqsa Foundation, Al-Aqsa Found, atd.). Podle střízlivého odhadu z roku 2004 zajišťují roční příjem mezi 15 až 20 miliony dolarů.“⁷³

4. Od prvej k druhej intifáde

Od konca osemdesiatych rokov sa Hamas značne činil v ozbrojenom boji proti svojmu najväčšiemu nepriateľovi. Napriek tomu sa ale hnutie odmietlo zapojiť do Zjednoteného národného vedenia povstania, na čele s organizáciou Fatah. Hamas robil vlastné demonštrácie, vydával agitačné letáky, či organizoval teroristické útoky

4.1 Vzťahy v čase mierových rokovaní

Ako som už vyššie písala, Hamas v svojej charte jednoznačne odsúdil sekularizmus Fatahu/OOP. Napriek tomu však tvrdil, že v prípade, že sa otočia na vieru, nemajú problém s nimi spolupracovať. Ako úder pod pás však Hnutie islamského odporu zobralo fakt, že sa OOP, na čele s Jásirom Arafatom, rozhodlo v roku 1988 vyhlásiť

---

⁷⁰ Pejcha 2010: 93

⁷¹ Cooper 2003: 5

⁷² Beránek, Ťupek 2008: 145

⁷³ Beránek, Ťupek 2008: 145

Deklaráciu nezávislosti Palestíny. Stalo sa tak v exile, v Alžírsku. V Deklarácii sa píše, že OOP je ochotné akceptovať deklaráciu OSN z roku 1947, v ktorej je plán na vytvorenie 2 štátov, Izraela a Palestíny. Týmto OOP nepriamo uznalo právo Izraela na vlastný štát na tomto území.⁷⁴

V rokoch 1991-1993 prebiehali mierové dohody medzi Palestínou a Izraelom. Obe strany mali svoje vlastné dôvody, prečo po rokoch boja spolu sadli za rokovací stôl. Intifáda a snaha o jej potlačenie zo strany Izraela prebúdza negatívne ohlasy nielen u Palestínčanov, ale aj Izraelčanov a na medzinárodnom poli. Izrael bol často kritizovaný za neúmernú silu, ktorú vynakladal na zastavenie nepokojov. Židovskej politickej elite začínalo byť jasné, že status quo je neudržateľné a že Izraelu viac škodí ako prospieva.

OOP sa nachádzalo v obrovskej kríze, ktorú muselo urýchlene riešiť. Problém sa týkal najmä financií o ktoré OOP prišlo zo strany Sovietskeho bloku a arabských štátov. Revolúcie z 1989 a neskorší rozpad ZSSR zapríčinilo zastavenie významného toku financií. Nešťastné rozhodnutie padlo v prípade prvej vojny v Zálive 1990-1991. OOP sa rozhodlo podržať stranu Saddámovi Husajnovi, čo pre organizáciu predstavovalo stratu finančných zdrojov z ropných veľmocí patriacich do protiirackej koalície. Hnutiu teda hrozil bankrot a jedinou záchranou boli mierové dohovory s Izraelom. Krízu hnutia zapríčiňovali aj korupčné škandály, z ktorých boli obvinení vrcholoví predstavitelia hnutia.⁷⁵

Hamas z tejto situácie profitoval. Neustále kritizoval Arafata, že nedrží svoje princípy, ale hľadá kompromisy. Počas iracko-kuvajtskej vojny sa postavil na stranu Kuvajtu, ktorý je jeden z hlavných zahraničných sponzorov hnutia. Navyše na rozdiel od OOP, Hamas je prioritne financovaný Palestínčanmi, či už z Palestíny, alebo z exilu (predovšetkým z USA), preto ním rušné medzinárodné dianie nijak vážne neotriaslo.

---

⁷⁴ Znenie deklarácie tu: *Palestinian Declaration of Independence. AL-BAB.com: An open door to Arab world* [online]. 1988, 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.al-bab.com/arab/docs/pal/pal3.htm>

⁷⁵ HLADOVÁ, Magdaléna. *Formování politického systému Palestinské samosprávy: Podoba a vývoj autonomních struktur od jejich vzniku do nástupu hnutí Hamás*. Praha, 2007. Bakalárska práca. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Doc. PhDr. Rudolf Kučera, Csc. s. 1-2; Introvigine 2003: 44-45

Členovia Islamského odporu neboli namočení do žiadnych korupčných škandálov, čo tiež prispievalo ich popularite. Organizácia získala domácu, ale aj medzinárodnú prestíž po tom, čo v roku 1991 naviazala s diplomatické styky s Iránom a otvorila v Teheráne svoje zastupiteľstvo. *„Hamás dále může stavět na široké lidové podpoře i na aktivní podpoře různých islámských institucí, zejména mešit. Vědom si této své politické síly se Hamás odhodlal k přerušení politické hegemonie OOP.“*⁷⁶

Vzhľadom na stúpajúcu popularitu dostal Hamas od Arafata ponuku, aby „vstoupili do Národní palestinské rady“⁷⁷. Problém však nastal, keď Musá Muhammad Abú Marzúq⁷⁸ vyslovil požiadavky na OOP : v prvom rade, mal Hamas obsadiť polovicu mandátov v Rade a v druhom rade, OOP malo zrušiť alžírsku deklaráciu. Na to samozrejme Fatah odmietol pristúpiť a tak nakoniec zo spolupráce zišlo. Napriek tomu sa ale hnutia zaviazali, že sa budú vzájomne tolerovať a budú sa snažiť vyhýbať akýmkoľvek vzájomným útokom. Táto dohoda sa porušila už hneď na druhý rok, keď Palestína oficiálne začala mierové rokovania s Izraelom.⁷⁹

Mierové rokovania začali na 30.10.1991 v Madride a neskôr pokračovali tajnými stretnutiami v Osle. V tomto období, 1991-1993 Hamas neustále stupňoval svoj vojenský protest a snažil sa zabrániť dohodám. Izrael odpovedal formou tvrdých represíí a v roku 1992 pristúpil k deportácií *„415 palestinských predstaviteľů do jižního Libanonu...Z dlouhodobějšího hlediska to však byl ze strany Izraele chybný krok, protože pobyt řady představitelů Hamásu v jižním Libanonu umožnil přímé kontakty mezi palestinskými fundamentalisty sunnitské orientace a především s hnutím Hizballáh, které od roku 1982 začalo uplatňovat novou strategii sebevražedného terorismu.“*⁸⁰ Túto stratégiu prebrali Hamas aj Islamský džihád a od roku 1993 ju plne využívajú. Okrem toho prevzali aj kompletný postup hľadania kandidátov na samovražedný útok,

---

⁷⁶ Introvigne 2003: 45

⁷⁷ Introvigne 2003: 45

⁷⁸ Musá Muhammad Abú Marzúq bol zvolený za lídra politickej kancelárie hnutia. Stalo sa tak po tom, čo sa Hamas v 1989 prvý krát priznal k zavraždeniu 2 izraelských vojakov. Nasledovali represie zo strany Izraela, medzi inými uväznili aj Jásina.

⁷⁹ Introvigne 2003: 45

⁸⁰ Introvigne 2003: 48

ich výcvik a psychologickú prípravu, písanie rozlúčkového listu, ako aj natočenie videozáznamu pred misiou.⁸¹

Keďže deportácie pobúrili značnú časť palestínskeho obyvateľstva, Arafat sa tiež vyjadril proti nim. To vytvorilo miernejšiu náladu, v ktorej bol Hamas ochotný rokovať s OOP. Stretnutia boli dve a konali sa v Tunisku v rokoch 1992 a 1993. Druhé stretnutie, v roku 1993, nemalo až taký hladký priebeh. Islamisti boli zastupovaní sudánskym fundamentalistom Hasanom Turábím. Ten však „dostal Hamás do neľahkej situácie, keď sa zcela překvapivě vyslovil kladně o rezoluci OSN týkající se koexistence státu Izrael a palestinského státu v hranicích z roku 1967.“⁸²

4.2 Zmena pozície po Dohodách z Oslo

Situácia a stanoviská Hamasu sa zmenili v septembri 1993 po podpísaní Deklarácie princípov dočasnej samosprávy, teda prvej dohody z Osla.⁸³ Tú organizácia chápala ako víťazstvo Izraelskej strany, nie mierovú zmluvu, a „zapredanie“ palestínskych práv. Dohodu brali ako prehru dlhoročného boja Fatahu a celej Organizácie za oslobodenie Palestíny a sami sa postavili do pozície jediného skutočného bojovníka za práva Palestíny.

Dohoda predstavovala oficiálny koniec intifády, z ktorej hnutie vzišlo a s ktorou neustále pracovalo. Islamisti si teda boli vedomí svojej politickej slabosti. Naopak Arafatova Organizácia sa tešila významnému nárastu politického vplyvu, vďaka medzinárodnému uznaniu a zvýšeniu podpory domáceho obyvateľstva. V porovnaní s tým, Hnutie islamského odporu bolo v tomto roku oficiálne zapísane na americký zoznam teroristických organizácií⁸⁴.

---

⁸¹ Mishal, Sela 2006: 66

⁸² Introvigne 2003: 49

⁸³ Hladová 2007: 3

⁸⁴ V [Beránek, Ťupek 2008: 146] sa hovorí, že sa Hamas dostal na americký zoznam až v roku 1995. Postojom ďalších krajín k hnutiu sa venujem v 6. Kapitole.

Hamas, ktorý doteraz predstavoval alternatívu k sekulárnej vetve, sa zrazu stal opozíciou voči Palestínskej autonómnej správe (PA). Stále však odmietal všetky kompromisy spojené s odstúpením nejakej časti z historického územia Palestíny. Neprichádzalo ani v úvahu vzdať sa *džihádu* bez toho, aby dosiahli aspoň ciele ako právo palestínskych utečencov na návrat domov, alebo odstránenie izraelských osád, ktoré sa neustále rozširovali na okupovaných územiach.

Na strane druhej boli ohrození posilnenou OOP, ktorá Izraelu v Dohode prisľúbila potlačenie atentátov proti Izraelu z územia Palestínskej autonómie. Predstavitelia hnutia si ale uvedomovali, že Deklarácia má podporu domácu aj zahraničnú. Palestínčania, či Izraelčania si vydýchli po rokoch neustálych bojov. Ak hnutie nechcelo stratiť svoju popularitu, muselo zmeniť svoju stratégiu a rétoriku. Rozhodli sa preto zmierniť svoj prejav a kritizovať nedostatky Dohody. Dúfali, že tým prispedia k jej zrušeniu a pritom nebudú vyzeráť ako tí, čo zmarili jej prijatie. Začína sa ukazovať ovplyvniteľnosť Hamasu verejnou mienkou. Tá je pre hnutie veľmi dôležitá, čo bude zreteľné aj v nasledujúcich rokoch.

K Izraelu v tomto čase neboli vôbec milostiví, naopak neustále eskalovali násilie proti tomuto nepriateľovi. Dávali si ale stále pozor, aby nenastala občianska vojna medzi Hamasom a vládou PA. Tú si nikto z nich nechcel zobrať na zodpovednosť a vysvetľovať ju palestínskemu ľudu, unavenému z neustálych bojov.⁸⁵ Hamas si to pritom nechcel ani dovoliť, pretože by sa mohol dostať do sporu s palestínskymi policajnými a bezpečnostnými zložkami, ktoré boli vytvorené spolu s utvorením Palestínskej autonómie.⁸⁶

Zajatý vodca, šejk Jásin, ukázal umiernennejšie správanie aj voči svojmu úhlavnému nepriateľovi. Hovorí o tom list, ktorý poslal z väzenia. V ňom vyzýva Izrael na „prímerie“⁸⁷, avšak za podmienky, že bezpodmienečne opustí celé okupované územie.

---

⁸⁵ Mishal, Sela 2006: 66-68; Introvigne 2003: 51; Janssen 2009: 18

⁸⁶ BEININ, Joel a Rebecca L STEIN. *The struggle for sovereignty: Palestine and Israel, 1993-2005*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2006. s. 114; Strazzari, Tholens 2010: 119

⁸⁷ Slovo prímerie nie je v tomto prípade úplne správny preklad. V arabštine sa používa slovo *hudna*, ktoré v „Islamskom práve znamená ligitímnu a obojstrannú dohodu s nepriateľom o zastavení boja na určitý dohodnutý časový úsek. Ak je *hudna* dohodnutá, je považovaná za svätú a jej naplnenie je

4.3 Voľby do Palestínskej legislatívnej rady

Prvé voľby do Rady (budúca Palestínska legislatívna rada, PLR)⁸⁸ prebiehali v januári 1996. Dôležité a pozorne sledované boli nielen v rámci Palestíny, ale aj Izraela, pretože mali byť akousi procedúrou na legitimizovanie Palestínskej samosprávy ako partnera mierových rokovaní.⁸⁹ Toho si bol vedomý aj Arafat. Vedel, že na presadenie svojich záujmov bude potrebovať získať autoritu. Tú chcel získať zapojením opozície do volebného procesu a počas roku 1995 sa ju snažil prehovoriť k účasti.⁹⁰

Opozícia, ktorú tvorili 3 hlavné strany – Hamas, Ľudový Front za Oslobodenie Palestíny a Demokratický Front za Oslobodenie Palestíny, si tiež uvedomovali, že voľby znamenajú legitimizáciu dohôd z Oslo, čo samozrejme nechceli v žiadnom prípade pripustiť. Predvolebné prieskumy v lete 1995 predpokladali, že Hnutie Islamského odporu má podporu okolo 11%.⁹¹

V Hamase však prebiehali búrlivé diskusie o účasti alebo bojkotu volieb. Hnutie si bolo vedomé, že im účasť môže zabezpečiť prestíž, a že z pozície vo vedení budú môcť jednoduchšie zakročiť proti mierovým zmluvám. Na druhej strane by ale z tejto pozície museli pravdepodobne upustiť od *džihádu*. Ďalšia záležitosť s ktorou nesúhlasili bolo nastavenie volebného systému, ktorý dopredu zvýhodňoval Arafatovu OOP.⁹²

Jedna z kompromisných možností bolo vytvorenie novej politickej strany „*Fronta národní islámské spásy*“⁹³. Jej prostredníctvom by sa hnutie mohlo zúčastniť na voľbách nepriamo. Táto myšlienka sa pozdávala aj Arafatovi a definitívne sa o nej malo rozhodnúť 18.-20.decembra na rokovaní v Káhire. Na zasadaní sa opäť vynoril starý

náboženskou povinnosťou“. Znamená to, že Jásin nemal na mysli naozajstné prímerie, ale len obdobie bez bojov, počas ktorého by bolo možné doplniť sily a výzbroj. Napriek tomu je tento prístup Hamasu dovtedy ojedinelý. [Janssen 2009: 18]

⁸⁸ Hladová 2007: 18

⁸⁹ Jamal 2005: 139

⁹⁰ Hladová 2007: 18

⁹¹ Kropáček 1996: 165

⁹² Jamal 2005: 139-141; Mishal, Sela 2006: 124-125,

⁹³ Introvigne 2003: 54

problém, ktorým boli vojenské akcie Hamasu proti Izraelu, s ktorými PA nesúhlasilo. Okrem toho sa objavila otázka rozdelenia volebných obvodov, ktoré sa predstaviteľom islamistov zdali príliš preferujúce Fatah. Káhirske diskusie dopadli negatívne a Hamas vyhlásil, že Front do volieb nepôjde.⁹⁴ Na niečom sa ale strany predsa len dohodli. Hamas prisľúbil, že do konca volieb, nebude organizovať útoky na Izrael z územia, ktoré má pod kontrolou PA, alebo z územia, ktoré kontroluje Izrael spolu s PA.⁹⁵

Nie je pravda, že by si Islamský odpor vybral cestu absolútneho bojkotu volieb. Vedeli, že z nich musia nejako vytážiť a keď nevyšiel plán s Frontom, vymysleli inú formu nepriamej účasti. Podporili ľudí, ktorí sa hlásili k islamským hnutiam, alebo boli dokonca priamo členmi Hamasu, aby kandidovali ako nezávislí. Na druhej strane povzbudili svojich prívržencov, aby využili svoje občianske právo a šli voliť. Najlepšie islamistických nezávislých kandidátov.

Je dôležité si uvedomiť dôvod, pre ktorý sa rozhodol Hamas voľby bojkotovať. Nie je správne si myslieť, že sa hnutie snažilo zabrániť demokratickej voľbe, naopak. Tvrdilo, že voľby sú len „pro forma“, aby sa potvrdila dohoda s Izraelom a tú zo zásady odmietali. Je logické, že keďže organizácia neuznáva Izrael ako štát, nemohla uznať mierovú zmluvu. Okrem toho, volebný systém navrhnutý Fatahom, túto stranu významne zvýhodňoval.

Výsledky volieb nikoho neprekvapili. V ten istý deň sa konali aj voľby prezidentské, v ktorých získal Arafat jednoznačnú podporu, 88,2% hlasov. Vo voľbách do PLR získali kandidáti Fatahu 55 kresiel z 88, čiže absolútnu väčšinu. Zvyšné kreslá (okrem jedného pre stranu FIDA) získali nezávislí kandidáti, medzi ktorými boli aj 4 kandidáti islamistov.⁹⁶

---

⁹⁴ Napriek neúčasti vo voľbách, bol Front národnej islamskej spásy zapísaný na zoznam právoplatných politických strán už 2 mesiace po voľbách. „Zůstala však nástrojem, který Hamás bude moci využít v příštích volbách.“ [Introigne 2003: 55]

⁹⁵ Mishal, Sela 2006: 135

⁹⁶ Hladová 2007: 18-19; Oficiálne výsledky na The 1996 Presidential and Legislative Elections. *Central Elections Commission - Palestine* [online]. 1996, 2012 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.elections.ps/Portals/0/pdf/Resultselection1996.pdf>

Ešte v roku 1994, 2roky pred voľbami, poskytol hovorca Hamasu v Gaze, Mahmud Zahhar, interview. V ňom uviedol jednoznačné presvedčenie, že Hamas sa s voľbami nemusí ponáhľať. Uviedol, že je isté, že skôr či neskôr sa OOP sama zničí, pretože vyčerpá všetky svoje zdroje a prostriedky na to, aby bola prvá a eliminovala všetkých konkurentov. Hamas nesmie pristúpiť k občianskej vojne za žiadnu cenu. OOP sa zničí vlastnými chybami. Túto situáciu prirovnal k Studenej vojne, kedy USA nechcelo zo ZSSR vstúpiť do otvoreného boja. Vyčkávalo, kým sa Sovietsky zväz zničí sám.⁹⁷

4.4 Eskalovanie napätia

Celé toto obdobie spája jeden konkrétny scenár. V ňom je základný jav ten, že Izrael a Hamas na seba vzájomne útočia. Hamas organizuje samovražedné atentáty a iné teroristické akcie a Izrael odpovedá formou tvrdých represíí. Fatah zorganizuje rokovanie s Hamasom, dohodnú sa na nejakom druhu moratória. Po jeho vypršaní a nezriedka počas neho, vypukne ďalšia vlna teroristických a samovražedných útokov. A scenár sa opakuje ďalej.

Príkladom za všetky je dianie v období volieb. Ako už bolo spomenuté, Hamas a Fatah sa dohodli na neútočení zo strany PA do konca volieb. Izrael však toto moratórium ignoroval a na začiatku januára 1996 uštedril Hamasu tvrdú ranu, keď odstránil významného pyrotechnika Jahjá Ajjáša. Ten bol dôležitý stratég pri organizovaní samovražedných atentátov. Vďaka izraelskému premiérovi Jicchakovi Rabinovi⁹⁸ je Ajjáš dodnes známy pod prezývkou „inžinier“. Izraelským bezpečnostným zložkám sa 2 mesiace pred zabitím „inžiniera“ podaril ešte jeden husársky kúsok. V októbri 1995 odstránili vodcu palestínskeho Islamského džihády Fathí Šiqáqího.⁹⁹

Tieto kroky nemohli ostať bez odvety a Hamas sa vedel pomstiť s obrovskou krutosťou. Behom jedného týždňa, na prelome februára a marca, zaútočil hneď dva krát.

---

⁹⁷ ZAHHAR, Mahmud a Hussein HIJAZI. Hamas: Waiting for Secular Nationalism to Self-Destruct. An Interview with Mahmud Zahhar. *Journal of Palestine Studies*. 1995, roč. 24, č. 3, s. 81-88

⁹⁸ Rabin zomrel skôr ako Ajjáša. 4. Novembra 1995 ho zastrelil izraelský extrémista. Dôsledkom atentátu sa vyostřili nálady v krajine. [Introvigne 2003: 55]

Avšak jeho cieľmi neboli vrcholoví politickí predstavitelia, ako v predošlých prípadoch na strane Izraela. Hnutie uskutočnilo dva samovražedné útoky na autobusovú dopravu, obidva razy zaútočili na linku číslo 18. Dokopy zomrelo štyridsaťpäť civilistov.¹⁰⁰ Jednalo sa o dovtedy najhoršiu pomstu organizácie. Prihlásilo sa k nej krídlo, ktoré dovtedy nebolo známe – Brigády Jahjá Ajjáša.¹⁰¹ Ďalšie dianie bolo štandardné – represie, rokovania, moratórium.

Neustále napätie sprevádzalo aj vzťahy medzi Hamasom a OOP. Islamský odpor si uvedomoval, že za žiadnu cenu nechce rozpútať boje so svojím rivalom, ktoré by mohli rozpútať občiansku vojnu v Palestíne. Okrem toho, Fatah ovládal bezpečnostné zložky novej samosprávy, ktoré by pri takomto konflikte skoro určite použil. Napriek tomu sa nedá hovoriť o priateľských vzťahoch medzi organizáciami. Tie sa vyhrotili najmä po dvoch udalostiach.

Prvou boli opätovné mierové rokovania medzi Izraelom a PA. Stalo sa tak aj po tom, čo v roku 1996 vyhral izraelské voľby pravicový kandidát, Benjamin Netanjahu. Mierovým rokovaniam však predchádzali kontroverzné nariadenia od nového premiéra – otvorenie tunelu pod významnou mešitou al-Aksá v Jeruzaleme a výstavba bytov v Jeruzalemskej štvrti Har Homa.¹⁰² Na tú si nárokuje palestínska samospráva a má byť súčasťou budúceho hlavného mesta. Vyvrcholením mierových rokovaní boli dve dohody: Hebronský protokol (január 1997) a Memorandum z Wye Plantation (október 1998).¹⁰³

Druhá udalosť, ktorá vyostрила vzťahy bola v súvislosti so zabitím jedného z predných členov Hamasu Muhdží al-Dín Šarífa v marci 1998. Hnutie už viac krát

---

⁹⁹ Kropáček 1996: 165

¹⁰⁰ Introvigne 2003: 55

¹⁰¹ Beinín, Stein 2006: 115

¹⁰² Za výstavbu bytov v tejto štvrti je Izrael dlhodobo medzinárodne kritizovaný.

¹⁰³ Hebronský protokol sľuboval odchod Izraelčanov z 80% územia Hebronu. Memorandum z Wye River bol podpísaný na nátlak amerického prezidenta Billa Clintona. Tento dokument sa zaväzuje k rozšíreniu samosprávy a právomocí PA na jednotlivých územiach avšak ich podmienkou je efektívny palestínsky boj s terorizmom. „Izraelská vláda ale platnosť Memoranda už 20. prosince 1998 pozastavila.“ [Hladová 2007: 5]

v minulosti prejavilo vnútrostranícke boje a nesúdržnosť.¹⁰⁴ Práve na ne sa odvolali členovia PA, keď z vraždy obvinili Imáda Iwadalláha. Jeho brat Ádil Iwadalláh bol „zodpovedný za bojové jednotky *al-Quassáma* v *Zajordání*.“¹⁰⁵ Hnutie mocenské boje odmietlo a obvinilo Arafatovu stranu zo spolupráce s Izraelskými tajnými službami. Nasledovalo obdobie represí zo strany PA (viac ako 200 členov hnutia bolo zatknutých bez súdu, v rátane Imáda Iwadalláha) a protestov a podozrení od Hamasu. Ten okrem obvinení kolaborantstva útočil na PA kvôli neschopnosti, korupcií a ukradnutí niekoľkých miliónov dolárov. Konflikt vyvrcholil keď Imád utiekol z väzenia a ukryl sa u svojho brata v Hebrone. Tam ich oboch našli izraelské jednotky a zabili. Nasledovali útoky, represie a rokovania o neútočení.¹⁰⁶

4.5 Na ceste k druhej Intifáde

Palestínska verejnosť bola v období volieb 1996 naklonená mierovým rokovaniam. Neustále útoky, život v strachu a chudobe boli záležitosť, ktoré ľudí vyčerpávali. Všeobecná mienka bola naklonená proti násilným aktivitám Hamasu, čo sa ukazovalo aj v prieskumoch. Tie dávali organizácii v lete 1996 podporu len 6,5% obyvateľstva, naopak 74,9% Palestínčanov podporovalo mierové dohody v decembri toho istého roku.¹⁰⁷

Nálada ľudí sa začala meniť po udalostiach vo štvrti Har Homa a otvorení tunelu pod svätyňou na Chrámovej hore. V novembri roku 1999 podporovalo mierový proces už len 58% opýtaných, o mesiac neskôr bola podpora len 44,1%.¹⁰⁸ Je potrebné poznamenať, že na konci deväťdesiatych rokov stúpala popularita Hamasu a jeho riešenie situácie. Súhlas obyvateľov so samovražednými útokmi vzrástol v posledných

---

¹⁰⁴ Tie väčšinou prebiehali medzi vonkajším (to sa nachádzalo v Jordánsku) a vnútorným velením (sídliacim priamo v Palestíne). Vnútorné vedenie sa vyznačovalo väčšou pragmatickosťou. Vnútrostranícke boje sa ukazovali už počas Jásínovho pobytu vo väzení, ale aj po jeho prepustení (v 1997) bolo cítiť napätie. Na charizmatického lídra hnutia si však nikto nedovolil nič povedať. [Introvigne 2003: 56-57]

¹⁰⁵ Introvigne 2003: 57

¹⁰⁶ Mishal, Sela 2006: 79- 80; Introvigne 2003: 57

¹⁰⁷ Jamal 2005: 147, 151

¹⁰⁸ Jamal 2005: 151

chvíľach tisícročia až na 40%.¹⁰⁹ Počas roku 2000 viera Palestínčanov v mierovú cestu opäť zblýkla a to v súvislosti s konferenciou v Camp Davide. Po jej zmarení obyvateľom došla trpezlivosť, čo významne prispelo k vzniku miléniovej intifády.

Príčin postupnej nedôvery vyjednávaniu s Izraelom je hneď niekoľko. Mierové rokovania už trvali skoro celé desaťročie a samostatná Palestína, ktorá bola prisľúbená v Dohodách z Osla, bola pri tom v nedohľadne. Vyriešený nebol ani problém neustále rozrastajúcich sa židovských osád na palestínskom území. Ich počet sa rapídne zvýšil v období rokov 1998-2000.¹¹⁰ Všetky dôkazy poukazovali skôr na to, že sa Izrael neustále snaží zosilniť zovretie Palestíny.¹¹¹

Samospráva sa v druhom štvrtroku roku 2000 síce tešila svojej najväčšej rozlohe¹¹² (po dokončení 3 fázy stiahnutia Izraela), bola ale stále kompletne závislá na Izraeli. *„Neměla suverénní kontrolu nad přírodními zdroji včetně vody a půdy ani nad vnějšími a vnitřními hranicemi. Území, které spravovala, postrádalo teritoriální integritu. Izraelská armáda jej protkala sítí bezpečnostních bariér a kontrolních stanovišť, které Palestincům ztěžovaly pohyb a oddělovaly jejich sídla od Izraelců i sebe navzájem. Také palestinský kontakt s vnějšími trhy zajišťoval Izrael. Závislost ekonomického přežití PA na židovském státě je patrná ze skutečnosti, že přes 40% příjmové stránky palestinských rozpočtů tvořily poplatky, které pro samosprávu vybíral Izrael.“*¹¹³ Okrem toho náladu ľudí samozrejme významne ovplyvnila ich neustála zhoršujúca sa ekonomická situácia a kvalita života.

Jeden z posledných úderov prišiel v súvislosti s mierovými rokovaniami v Camp Davide. Tie sa odohrávali v júli roku 2000 na symbolickom mieste, vidieckom sídle amerických prezidentov, kde bol v roku 1978 uzavretý mier medzi Egyptom a Izraelom. Súčasné rozhovory však nedopadli tak dobre ako tie s Egyptom. Prvý krát sa na nich diskutovala otázka *„konečného statusu“* Palestíny a Jeruzalema. Na tomto bode

---

¹⁰⁹ GUNNING, Jeroen. *Hamas in politics: democracy, religion, violence*. New York: Columbia University Press, 2008, s. 48

¹¹⁰ Od roku 1994 do roku 2000 sa počet židovských osád strojnásobil. Izraelská vláda pritom na tieto účely skonfiškovala palestínske územie v hodnote viac ako 1 miliarda dolárov. [Gunning 2008: 49]

¹¹¹ Janssen 2009: 19

¹¹² Mala pod kontrolou 70% Pásma Gazy a 40% Západného brehu Jordánu

rokovania skrachovali, čo iba utvrdilo Palestínčanov o nemožnosti mierového vyjednávania a prispelo k revolučnej nálade.¹¹⁴

Zámienku pre začiatok druhej intifády dal Ariel Šaron, neskorší izraelský premiér, v tom čase vodca opozičnej strany Likud. 28. Septembra 2000 vystúpil Chrámovú horu, miesto, kde sa kedysi nachádzal židovský Jeruzalemský chrám a dnes tam stojí mešita al-Aksá.¹¹⁵ Obkolesený bol stovkami osobných strážcov. Médiám povedal, že tak spravil, aby ukázal, že to miesto patrí židom. Siedmi pobúrení Palestínčania, ktorí začali na protest hádzať kamene, boli na mieste zastrelení. To čo nasledovalo je známe pod názvom al-Aksá Intifáda, alebo druhá Intifáda.¹¹⁶ Odborníci sa ale zhodujú, že Sharon dal iba zámienku, samotná vzburá sa plánovala už niekoľko mesiacov.¹¹⁷

5. Nový politický vývoj v Palestíne

5.1 *Priebeh a dopady Intifády al-Aksá*

Druhá Intifáda sa dá pokladať za pomyselný zlom v dejinách palestínskej samosprávy. Spočiatku prebiehala podobne ako prvá, viac menej bez zbraní, pomocou demonštrácií a masových akcií, no veľmi rýchlo zmenila svoj charakter. Kým o prvej môžeme povedať, že mala vymedzený politický program, Intifáda al-Aksá bola odzrkadlením totálneho zúfalstva Palestínčanov. Odzrkadľuje sa to predovšetkým v ozbrojenom boji a vzrastajúcej popularite samovražedných útokov.¹¹⁸ Izraelčania neostali nič dlžní a kruté boje vracali naspäť.

Do povstania sa zapojili prakticky všetky významnejšie strany a hnutia, naprieč celým politickým spektrom, v rátane všetkých častí PA a OOP. Najväčší rivali, Fatah a Hamas, bojovali tento krát na jednej strane. Avšak kým Fatah neustále strácal na

---

¹¹³ Hladová 2007: 5-6

¹¹⁴ Hladová 2007: 6

¹¹⁵ Toto miesto je považované za najsvätejšie moslimské miesto v Jeruzaleme.

¹¹⁶ Beinin, Stein 2006: 8

¹¹⁷ Introvigne 2003: 59

¹¹⁸ HROUB, Khaled. *Hamas: a beginner's guide*. 2nd ed. Ann Arbor, Mich.: Pluto Press, c2010, 49-50, Introvigne 2003: 59-69

popularite a intifáda bola odzrkadlenie zlyhania PA počas mierových konferencií, Hamasu situácia hrala do kariet. Okrem toho, že hnutie mohlo otvorene organizovať útoky, bez potrestania, veľký úspech zaznamenali samovražedné atentáty. Tie boli dovtedy prevažne záležitosťou Islamského odporu a Islamského džihádu. Počas obdobia druhej intifády si tento model osvojili aj ďalšie skupiny, v rátane ozbrojenej frakcie Fatahu – Brigády al-Aksá Martýrov. Samovražedné atentáty sa stali populárne aj medzi obyvateľstvom. Na základe prieskumov, až 70-80% Palestínčanov bolo naklonených tomuto spôsobu boja. Zmena prišla aj v zapojení sa Hamasu do Intifády. Kým počas prvej bolo hnutie v opozícii voči Zjednotenému národnému vedeniu povstania a organizovalo vlastné demonštrácie, počas druhej sa stáva súčasťou Komisie ľudového odporu.¹¹⁹

Hnutie islamského odporu profitovalo aj na úkor svojho najväčšieho rivala, strany Fatah. Arafatova strana mala jednak problémy kvôli svojmu nedemokratickému, skorumpovanému a rodinkárskemu vládnutiu, na ktoré hnutie Hamas často poukazovalo. Taktiež sa ukázala nejednota Fatahu. Kým staršie vedenie zastávalo skôr cestu pokračovania v mierových procesoch, mladí radikáli a nacionalisti sa chceli postaviť na stranu ostatných palestínskych hnutí.¹²⁰ Vedenie sa dostalo do neľahkej situácie po tom, čo definitívne upustili od mierového riešenia a preorientovali sa na boj, a hlavne samovražedné útoky. Arafat stratil svoje vážne postavenie a aj keď sa snažil o zastavenie bojov a opätovné vyjednávanie, Izrael ho nebral vážne. Obvinili ho, že nie je schopný dohliadnuť na vlastných ľudí a že to hrá na obe strany.¹²¹ Izrael sa pokúšal o znefunkčnenie PA. Podarilo sa mu to, keď v roku 2002 začal operáciu „Obranný štít“, počas ktorej vpadol do Zajordánska. Izraelské vojská obklúčili Arafatove sídlo a počas niekoľkých týždňov nastolili v tejto oblasti teror. Absolútne paralyzovali Palestínsku vládu a zničili významnú časť infraštruktúry.¹²²

Ich snahou bolo napadnúť aj štruktúry Hamasu, avšak ten má svoje centrály a inštitúcie rozmiestnené v prevažne husto osídlených oblastiach (najmä v Gaze

---

¹¹⁹ Gunning 2008: 50

¹²⁰ MOHAMAD, Husam A. The Peace Process and the Palestinian Political Landscape. *Journal of International & Area Studies*. 2007, roč. 14, č. 1, s. 90

¹²¹ Jamal 2005: 160

¹²² Mishal, Sela 2006: XIV

v utečeneckých táboroch). Izrael si teda nedovolil na ne zaútočiť. Naopak prišiel s novou stratégiou, ktorou boli mierené atentáty na jednotlivých hlavných predstaviteľov hnutia. Rok 2004 bol pre Hamas mimoriadne smutný, pretože v marci bol zabitý charizmatický vodca a zakladateľ, šejk Ahmad Jásín a v apríli jeho nástupca v Gaze, Abd al-‘Aziz Rantisi.¹²³ Okrem hlavných predstaviteľov, v tomto období zahynulo, alebo bolo uväznených množstvo ďalších členov, či ľudí s väzbami na hnutie.¹²⁴ Po tejto strate sa hnutie muselo chvíľu spamätávať, hlavne čo sa týka samovražedných útokov. Veľa z nich sa Izraelčanom podarilo prekaziť. Na miesto vodcu nastúpil *„exilový Chálid Mišcal a na palestinských územích začala stoupať hvězda otvorenějšího a váhavě flexibilnějšího Islmá‘ila Haníji.“*¹²⁵

V tomto istom roku zažilo stratu aj OOP, keď v novembri zomrel Jásir Arafat. Ten, na rozdiel od vodcov Hamasu, zomrel prirodzenou smrťou v Paríži. Jeho nástupcu zvolili ľudia vo voľbách na začiatku januára 2005 a stal sa nim Mahmud Abbas.

5.1.1 Dosah 11. septembra na dianie v Palestíne

Zásadný vplyv na Intifádu mali útoky na Svetové obchodné centrum v USA 11. Septembra 2001. Izrael sa oficiálne, a veľmi ochotne, prihlásil k americkému „boju proti terorizmu“. Tým si vytvoril alibi na svoje správanie na okupovaných územiach. Pre Hamas bol dôležitý postoj jeho dovtedy najväčších spojencov – okolité arabské krajiny. Irán a Sýria boli tiež ovplyvnené americkou vojnou a báli sa dopadov ďalšej podpory Islamského odporu. Ešte väčšie obavy nastali po začiatku Vojny v Iraku. Krajiny sa snažili pritlačiť na Hamas, aby pristúpil na prerušenie bojov.¹²⁶

Nielen okolité štáty, ale aj Palestínčania, dokonca členovia hnutia sa začali prikláňať na stranu prerušenia bojov. Členovia a vedenie hnutia (najmä to vonkajšie) nechceli,

---

¹²³ Mishal, Sela 2006: XIV, XVIII

¹²⁴ Predpokladá sa, že do apríla 2005 bolo uväznených 700 členov hnutia. [Gunning 2008: 230]

¹²⁵ Hladová 2007: 17

¹²⁶ Gunning 2008: 226 -227

aby bol Hamas spájaný s al-Káidou. V júni 2003 bolo dokonca 45% organizácie naklonené uznaniu štátu Izrael a dvojštátnemu riešeniu.¹²⁷

Tieto tlaky a konferencia v Káhire vo februári a marci 2005, za účasti aj PA a Egyptu, spôsobili, že Hamas nakoniec súhlasil s neoficiálnym vyhlásením pokoja zbraniam. Pri rozhodnutí zohrali svoju rolu najmä vyššie spomenuté faktory. Nátlak hlavných sponzorov a podporovateľov hnutia, ako aj verejnosti bol veľký a Hamas musel reagovať. Organizácia, ktorá od vypuknutia intifády zorganizovala takmer 60 samovražedných útokov, bola teraz ochotná zmeniť svoj postoj a na čas prestať.¹²⁸

5.2 Politické úspechy hnutia a zmena politickej situácie v Palestíne

Napriek problémom spôsobeným útokmi z 11. septembra a izraelskou snahou prenasledovať a likvidovať členov hnutia, sa dá ale povedať, že Islamský odpor zažíval veľmi pozitívne obdobie svojho vývoja. Roky 2005 a 2006 hnutie zaznamenalo niekoľko výnimočných úspechov, ktoré hnutie posilnili a zaistili mu nebývalý vplyv.

5.2.1 Voľby do miestnej samosprávy

Všetko začalo ešte počas roku 2004, keď boli vyhlásené komunálne voľby. Hamas, ktorý v roku 1996 odmietol legislatívne voľby, kvôli Dohodám z Oslo, sa nikdy nebránil účasti v univerzitných voľbách, voľbách do obchodných komôr, či ďalších, ktoré nepokladal za dedičstvo dohôd z Oslo.¹²⁹ Komunálne voľby sa odohrávali od

---

¹²⁷ Gunning 2008: 227- 229

¹²⁸ Mishal, Sela 2006: XX

¹²⁹ Napr. v roku 1992 sa konali univerzitné voľby, voľby do obchodných komôr ako aj do predstavenstiev profesných organizácií. V nich sa Hamas postavil tzv. „Národnému bloku“, ktorý pozostával z Fatahu a ďalších palestínskych socialistických a komunistických strán. Islamisti zaznamenali hneď niekoľko úspechov na úkor ľavičiarov, napr. v meste Hebron (Západný breh Jordánu) zvíťazili prakticky vo „všetech voľbách, jichž se tato organizace zúčastnila. Jednalo se o univerzity, odborné asociace i o obchdní komoru.“ Nezvíťazili len vo voľbach do Červeného polmesiaca (obdoba Červeného kríža). Okrem toho hnutie malo podporu aj v oblastiach s kresťanským obyvateľstvom (Ramalláh), ako aj vo Východnom Jeruzaleme. [Introigne 2003: str. 47] väčšinou sa dá povedať, že hnutie v rôznych voľbách dosahovalo v priemere okolo 35-45% hlasov. [Hroub 2010: 76]

decembra 2004 do decembra 2005 v štyroch fázach, prvá sa odohrala počas decembra 2004 a januára 2005. V Zajordánsku získal Hamas 35,6% hlasov a získal prevahu v 13 z 26 obvodov. Oproti tomu Fatah získal 44,4% hlasov. V Pásme Gazy bola jasná prevaha islamistov. Tí získali 78 kresiel zo 118, zatiaľ čo Fatah vyhral len 30. Na obvody vyhral Hamas v 7 z 10.¹³⁰ Druhá časť volieb sa konala v máji. Kým Fatah vyhral 55% z 906 kresiel, strana Hamasu získala 34%. Sekularisti tým ovládli 50 mestských rád, zatiaľ čo islamisti 28. V septembri pokračovalo tretie kolo volieb a v decembri sa uskutočnilo to posledné. Štvrtá fáza bola veľmi dôležitá, lebo sa odohrávala v 4 najväčších Zajordánskych mestách, napr. v Ramalláhu, sídle palestínskej samosprávy s veľkou kresťanskou menšinou. Výsledok volieb bol, že Hamas v týchto mestách získal 73% hlasov a zasadol do 13 z 15 mestských rád. Tieto výborné výsledky podporili hnutie a prezrádzali, že v blížiacich sa legislatívnych voľbách Hamás určite nebude nedôležitou stranou.¹³¹

5.2.2 Legislatívne voľby

Pri podpísaní Káhirskej deklarácie, sa okrem moratória na používanie zbraní, aktéri dohodli, že v blízkej budúcnosti usporiadajú legislatívne voľby. Okrem toho diskutovali o možnosti vstupu Hamasu do OOP. Voľby sa pôvodne mali diať v júli 2005, avšak nakoniec boli posunuté až na 29. januára 2006 a Hnutie Islamského odporu sa rozhodlo zúčastniť sa.

Ako už bolo spomínané, priamu účasť vo voľbách 1996 Hamas odmietol. Dôvod, ktorý najčastejšie členovia uvádzali, bola prílišná spojenosť volieb s mierovými dohodami a ich legitimizácia. Vo voľbách o 10 rokov neskôr sa však rozhodli kandidovať. Khaled Hroub, uznávaný odborník na hnutie Hamas, tvrdí, že za rozhodnutím byť volený sú dva hlavné faktory: 1) intelektuálny a ideologický vývoj hnutia a 2) udalosti, ktoré voľbám predchádzali.

---

¹³⁰ Mishal, Sela 2006:.. XV

¹³¹ BALAWI, Hassan. Palestinian Municipal Elections: a Gradual Change. *IEMed.: Institut Europeu de la Mediterrània* [online]. 2006, s. 127-128 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.iemed.org/anuari/2006/aarticles/aBalawi.pdf>

Hnutie sa počas rokov vyvíjalo a tak sa počas rokov objavili dva prúdy, na prvý pohľad protichodné, ktoré bolo treba nejako skĺbiť. Jednou skupinou boli nacionalisti a druhou náboženský Islamisti. Niekedy sa medzi nimi vytvárali strety, inokedy spolupracovali. Kto bol práve pri vedení záležalo väčšinou na politickej situácii. Napätie medzi týmito dvomi pólmi v strane sa objavilo v súvislosti s voľbami. Ozývali sa hlasy od podporovateľov hnutia, ale aj od nepriateľov, ktoré pripomínali, že podmienky sa nezmenili natoľko od roku 1996. Odmietali tvrdenia lídrov organizácie, že Dohody z Oslo sú už mŕtve a tým pádom ich voľby nemôžu legitimizovať.

Pred voľbami sa udialo niekoľko záležitostí, ktoré tiež prispeli k rozhodnutiu zúčastniť sa na voľbách. Jednou z nich boli spomínané komunálne voľby, kde hnutie pocítilo svoju silu a nabralo sebavedomie. Druhou bola Káhirska dohoda, kde hnutie prisľúbilo účasť a prihlásilo sa k záujmu vstúpiť do OOP. Dôležitý bol aj vojenský argument. Od začiatku Intifády 2000 hnutiu stúpala rapídne popularita medzi obyvateľstvom. Rozširovala sa aj členská základňa a podarilo sa vytvoriť malú „armádu“ o sile 10 000 mužov. Islamský odpor si uvedomoval, že bude oveľa výhodnejšie byť súčasťou legislatívy a odraziť každý prípadný pokus o zasiahnutie do tejto ozbrojenej zločky.¹³²

Záležitosť, ktorá sa síce uskutočnila v čase, keď rozhodnutie kandidovať bolo pevne dané, avšak podporila pozitívne naladenie členov hnutia, bolo stiahnutie Izraelčanov z Pásma Gazy a Severného Zajordánska. K tomuto kroku pristúpil Izrael v Auguste 2005 a do konca roku sa skončila 38 ročná okupácia územia. Islamisti prakticky okamžite začali oslavovať a prisvojili si na tomto odchode zásluhy. V rámci predvolebnej kampane teda hnutie neustále upozorňovalo, že vďaka jeho ozbrojenému boju sa podarilo to, čo sa nepodarilo OOP mierovými cestami – donútiť Izrael k odchodu. Odchod Židov mal aj negatívne dopady na Gazu. To, čo ešte v marci vyzeralo ako začiatok spolupráce medzi Fatahom a Hamasom, vyústilo po stiahnutí v boj o kontrolu nad územím. Násilnosti prebiehali až do jesene 2005.¹³³

---

¹³² Hroub 2010: 136 - 139

¹³³ Hladová 2007: 41

5.2.2.1 Volebný program a kampaň

Hamas kandidoval pod názvom strany Zmena a Reforma (ZaR). Svoju kampaň strana odštartovala okamžite po vyhlásení Káhirskej deklarácie, v marci 2005. Následne predstavila svoj predvolebný program, nazvaný Zoznam Zmeny a Reformy. Jednalo sa o dokument, ktorý pozostával z preambule, sekcie „Naše princípy“ a ďalších 17 článkov. Tie sa zaoberali širokou paletou aspektov, ktoré sa dotýkajú každodenného života Palestínčanov. Niektorí odborníci (napr. Hroub, či Zweiry) sa zhodujú, že Hnutie Islamského odporu touto platformou ukázalo svoju novú tvár. Tvrdia, že Islamisti dokázali evolúciu svojho myslenia a pragmatickú politiku.¹³⁴ Týmto, ale aj opozičným názorom sa budem venovať ďalej v práci.

Keďže sa neustále objavovali hlasy, ktoré v súvislosti s bojkotom volieb v 1996, spochybňovali účasť strany v súčasných voľbách, hnutie venovalo prvú časť programu svojej obhajobe. Svoj vstup do politiky vysvetľuje ako nutnú zmenu prostredníctvom boja proti korupcií, či potrebným reformám. V prvej časti nie je explicitné odvolávanie sa na odmietanie Dohôd z Osla, aj keď náznaky sa tam nachádzajú. Hamas sa k tejto téme vracia na konci dokumentu, keď vysvetľuje, že „Oslo je už mŕtve“. Intifáda vytvorila úplne nové prostredie. Všetky strany, PA aj Izrael už považujú dohody za neaktuálne a neplatné. Strana sa na tomto mieste odvoláva na svoje úspechy v odpore, vďaka ktorým môže ísť do volieb. Táto časť, spolu druhým odsekom v preambule a tretím bodom v „Našich princípoch“, sú jediné, kde sa odpor spomína. Už na prvý pohľad je zrejmé, že hnutie šlo do volieb s umierneným jazykom. Priamo „ozbrojený boj“ sa napríklad spomína len na jednom mieste v celej platforme (bod 3 v Našich princípoch).¹³⁵ V Charte sa cituje výrok al-Banná ako hlavný cieľ hnutia: „*Izrael bude ustanoven a bude existovať až do té doby, dokud ho islám nezničí stejně, jako zničil řadu jiných před ním.*“¹³⁶ Oproti tomu v manifeste sa Islamský odpor cielene vyhýba takýmto silným vyjadreniam, alebo odkazom na samovražedné atentáty. Hamas vedel, že ak chce vo voľbách uspieť, potrebuje zmenu svojho imidžu. Nestačilo len kandidovať za stranu s iným názvom, bolo treba prísť s niečím novým. Islamisti sa teda rozhodli

¹³⁴ HROUB, Khaled. A "New Hamas" through Its New Documents. *Journal of Palestine Studies*. 2006a, roč. 35, č. 4, s. 6-27, ZWEIRI, Mahjoob. The Hamas victory: shifting sands or major earthquake?. *Third World Quarterly*. 2006, roč. 27, č. 4, s. 675-687

¹³⁵ Hroub 2006a : 7-9

¹³⁶ Charta Hamasu in Introvigine 2003: 79

zmeniť svoju prezentáciu, z ozbrojenej organizácie na politického hráča, ktorý sa zaujíma o každodenné problémy ľudí a vie osloviť široké vrstvy. Na tento účel bol vymenovaný Nashat Aqtash do funkcie mediálneho poradcu.¹³⁷

Ďalšia zmena, ktorá prišla v manifeste je v súvislosti s islamizmom. Kým v Charte sa nachádza jednoznačný fundamentalistický jazyk, ktorý sa neustále hlási k moslimskej viere a cituje z Koránu, predvolebný program je oveľa sekulárnejší. Nedá sa povedať, že by tu neboli odkazy na Korán a Islam, avšak v celom dokumente ich je len zopár. Celkový počet náboženských odkazov predstavuje dokopy stranu a pól v štrnást stranovom dokumente. Hnutie sa tým snaží nestratiť svojich náboženských voličov, no zaujať tých, ktorí by ich mohli voliť pre iné dôvody, napr. nacionalizmus, či sociálne a charitatívne aktivity.¹³⁸

To, čo hnutie sľubuje je vskutku veľmi zaujímavý program. Zameralo sa na reformy a očistenie Palestíny od korupcie. Prinieslo zmeny, ktoré už dávnejšie požadovali obyvatelia, Západné vlády, ale aj finančné inštitúcie.¹³⁹ Hlási sa k nastoleniu: *„pluralismu, občanských práv, dělby a rotace moci, rozvoje občanské společnosti, vlády práva a rovnosti před zákonem, decentralizace, meritokratických principů, atd.“*¹⁴⁰

Celá kampaň bola hnaná obrovským elánom. Na uliciach stáli členovia volebného tímu, ktorí rozdávali zelené basketbalové čiapky, alebo nálepky. Na každom kroku bolo vidno transparenty ZaR. Voliči dostávali SMS správy, ktoré ich mali presvedčiť, aby volili podľa Božej vôle. Dá sa povedať, že strana mala najprofesionálnejšiu, najdisciplinovanejšiu a najrafinovanejšiu kampaň spomedzi všetkých strán na území Palestíny.¹⁴¹

---

¹³⁷ Zweiri 2006: 677

¹³⁸ Janssen 2009: 49

¹³⁹ Hroub 2006a : 11

¹⁴⁰ Hladová 2007: 46

¹⁴¹ Janssen 2009: 23

5.2.2.2 Nečakaný úspech

Podľa prieskumov verejnej mienky, ktoré sa uskutočňovali v predvolebnom období, bol očakávaným víťazom už klasicky Fatah. Rozdiel medzi stranami nebol až tak výrazný, vo všeobecnosti sa odhadoval pomer 42% ku 35% v prospech Fatahu. V jednom prieskume, zorganizovanom Univerzitou Birzeit, dosiahol Fatah 63 kresiel a Hamas 58. Ďalší predpovedal, že kým Fatah by mohol dosiahnuť 58 kresiel, Hamas 35.¹⁴² Dokonca aj exit-poll dával väčšie šance na víťazstvo Fatahu. Vyhlásenie oficiálnych výsledkov¹⁴³ bolo šokom pre všetkých, vrátane Zmeny a reformy. Jednoznačným víťazom volieb, s väčšinou kresiel v parlamente sa stala strana ZaR. Získala 74 kresiel z celkového počtu 132. Zaskočení boli aj tí, ktorí sa dlhodobo snažili znemožniť vstup islamistov do politiky: PA, Izrael, Spojené štáty, Európska únia, OSN, či niektoré Arabské krajiny¹⁴⁴. Do parlamentu sa dostali aj 4 nezávislí poslanci, ktorí mali podporu Hamasu. Pre dovtedajšiu vládnu elitu voľby predstavovali neskutočné sklamanie. Výsledok 45 kresiel bola porážka na plnej čiare.

Tak ako všetkých, výsledok zaskočil aj víťaza. ZaR nikdy nemala ambície stať sa stranou, ktorá bude zostavovať vládu. Jej kandidáti boli trénovaní na posty v opozícií, na vládu pripravení neboli. Dôvodov, prečo Hamas získal také množstvo hlasov je hneď niekoľko. Za prvý môže Fatah. Voliči už boli unavení zo 40 ročnej vlády, ktorá bola sprevádzaná rôznymi škandálmi, či už korupčnými, alebo obvineniami z rodinkárstva, či zneužívania právomocí. Ani stroskotané mierové rokovania, ktoré sa začali pred dlhými pätnástimi rokmi nepridali strane na popularite. Konečne, ukázalo sa, že úspech Fatahu bol založený na jeho charizmatickom lídrovi, Jásirovi Arafatovi. Po jeho smrti v roku 2004, novozvolený Mahmud Abbás nebol schopný zjednotiť roztrieštené hnutie a zaujať voličov. ZaR toto využil a priniesol koncept taktiež nacionalistického hnutia, avšak nepoznačeného škandálmi. Ani Hamas nebol vo vnútri pevný ako skala, no navonok sa vyznačoval väčšou jednotou. Vo svojom programe sa zamerával aj na sociálne a ekonomické záležitosti, na ktoré členovia dovtedy vládnucej elity často zabúdali. Zaujímavosťou je, že Fatahu chcel pomôcť aj Izrael. Ten sa rozhodol dovoliť voliť

---

¹⁴² Zweiri 2006: 678

¹⁴³ Oficiálne výsledky na The 2006 Presidential and Legislative Elections. *Central Elections Commission - Palestine* [online]. 2006, 2012 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.elections.ps/CECWebsite/events/elections2006/results.aspx>

¹⁴⁴ Hroub 2010: 144

100 000 Palestínčanom z Východného Jeruzalema s nádejou, že tým naklonia výsledok v neprospech Hamasu. Ani toto riešenie sa nakoniec nepodarilo.¹⁴⁵

Strana Hnutia islamského odporu dostala vysoký počet hlasov aj kvôli svojej oddanej práci s ľuďmi. Organizácia, ktorá sa vyvinula z Moslimského bratstva, nikdy nezabudla na svoju humanitárnu prácu, ktorú od „matky“ zdedila. Od svojho vzniku sa venovala vzdelanosti, pomoci chudobným, zakladala charitatívne organizácie, detské domovy, šírila moslimskú vieru, atď. Vďaka tomu vyzerala strana v očiach voličov čistejšia a ľudovejšia, než skorumpovaný Fatah. Náklonnosť mas si získali aj svojou obyczajnosťou, keďže členovia bežne bývali medzi „ostatnými“ ľuďmi, často v utečeneckých táboroch.¹⁴⁶

Palestínčania žijú dlhé roky pod okupáciou a situácia sa v posledných rokoch prudko vyostřila. Násilnosti, ktoré prevádzal Izrael na tamojších obyvateľoch vôbec neustávali a nič nenasvedčovalo tomu, že by sa malo schyľovať ku koncu a mieru. Niet sa čomu diviť, že domorodí obyvatelia, unavení a znechutení, siahli po voľbe extrémnejšieho hnutia. Hamas ľudí presvedčil, že Izrael sa nechystá prijať mierové opatrenia a že slobodu nedosiahnu, kým si ju sami nezoberú. Samotný židovský štát dal islamistom do rúk geniálny argument, keď sa bez slov, a hlavne bez konzultácie s PA, stiahol z Pásmu Gazy. Islamisti na to stále poukazovali, ako na dôkaz, že jediná efektívna cesta je odpor.

Posledná skupina dala hlas strane ZaR kvôli jeho založení na moslimskej viere a jej hodnotách. Od sedemdesiatych rokov, kedy sa dá hovoriť o zlyhaní sekulárneho panarabizmu (kvôli zdrvivúcej prehre v Šesť dňovej vojne), sa v Palestíne mnoho ľudí obrátilo na vieru. Tento jav bol ešte posilnený po islamskej revolúcii v Iráne.¹⁴⁷ Hnutiu v tomto prípade určite napomohla šikovne zorganizovaná kampaň, ktorou dokázalo pritiahnuť na svoju stranu aj veriacich, aj neveriacich.

---

¹⁴⁵ Zweiri 2006: 677-688; Janssen 2009: 23-24

¹⁴⁶ Janssen 2009: 24

¹⁴⁷ Janssen 2009: 24

5.2.3 Nová vláda

Prakticky okamžite po vyhlásení výsledkov sa Hamas vyjadril, že sa pokúsi zostaviť tzv. vládu národnej jednoty, alebo národnú zjednotenú vládu (NZV), čiže koaličnú vládu. Spravil tak aj napriek tomu, že mal v parlamente väčšinu kresiel (aj keď nie ústavnú, na presadenie ústavných zákonov, ako napr. zavedenie moslimského práva, *šarije*, by potreboval 88 hlasov). Dôvodom pre snahu o zostavenie koaličnej vlády bola pravdepodobne aj nepripravenosť ZaR na možnosť získania tak obrovského počtu hlasov. Premiérskeho postu sa mal chopiť Ismail Haníja, ktorý bol vo februári prezidentom Abbásom poverený zostavením vlády. Strana pripravila dokument, Program NZV, v ktorom predložila svoje návrhy na fungovanie a dôvody, prečo by mali ostatné strany do NZV vstúpiť. Vyjadrovala sa za jednotu Palestíny. Tú hnutie požadovalo už aj pred voľbami, čo dokazuje jeho otvorenosť a záujem vstúpiť do OOP. Napriek tomu, že niektoré frakcie OOP, ako napr. Ľudový front za oslobodenie Palestíny, či Demokratický front za oslobodenie Palestíny, prejavili záujem na podieľaní sa na vládnutí, donedávna najsilnejšia palestínska strana, Fatah, účasť na koalícii ihneď zamietla. Predstavitelia opozície to komentovali slovami, že je čas, aby sa aj Hamas „zašpinil“ a zbavil sa „opozičnej čistoty“, ktorú si tak dlho užíval. Nakoniec, po sérii rokovaní, odmietli koalíciu všetky strany. Fatah deklaroval od začiatku, že účasť zamietne. Radšej chceli vyčkať na okamžik, keď sa vláda Hamasu sama rozpadne, neverili totiž, že môže mať nejakú dlhšiu budúcnosť. Aj strany, ktoré pôvodne vyzerali byť náchylné na prijatie viacstrannej vlády, ponuku na záver neprijali. Ukázali sa však viaceré svedectvá, že na strany bol vyvíjaný nátlak (či už vnútorný, alebo vonkajší), aby vládu zamietli. Oficiálne dôvody odmietnutia boli dva- neochota ZaR uznať OOP ako jediného legitímneho zástupcu Palestínčanov a odmietnutie podporiť rezolúcie OSN o Palestíne a dohody uzavreté medzi OOP a Izraelom.¹⁴⁸

Okrem skrachovania koaličných dohôd, nepodaril sa ani vstup Hamasu do OOP. Vzťahy medzi jednotlivými stranami zostali napäté a vládla medzi nimi veľká nedôvera. Problém uznania OOP ako jediného legitímneho telesa, ktoré háji práva všetkých Palestínčanov a s tým súvisiaci vstup Hamasu spôsobil jeho silný volebný výsledok. Ak by sa mala proporčne rozpočítať sila hnutia v OOP podľa jeho popularity, Islamský

---

¹⁴⁸ Hroub 2006a : 15-16; Hladová 2007: 46; Janssen 2009: 50

odpor by získal okolo 40-50 % kresiel. To bola neprijateľná sila pre Fatah a ostatné frakcie a proporčná reprezentácia bola zamietnutá. Predstavitelia Hamasu preto odmietli uznať legitimitu orgaizácie, z ktorej je vylúčené hnutie, ktoré reprezentuje takmer polovicu celého obyvateľstva.¹⁴⁹

5.2.3.1 Program Národnej zjednotenej vlády

Napriek tomu, že dohoda medzi stranami neprešla, Program NZV je dôležitý dokument, ktorý vypovedá o vtedajšom zmýšľaní Hnutia islamského odporu. Skladá sa z preambule a tridsiatich deviatich článkov. Jazyk, ktorým je platforma písaná, je umiernený, dalo by sa povedať, že až sekulárny a byrokratický. Nenachádzajú sa tu žiadne citácie z Koránu a odkazy na Islam sú skôr len v súvislosti s podporou nacionalistických, prípadne panarabských cieľov. Preambula sa zaoberá predovšetkým potrebou národnej jednoty kvôli zachovávaniu a chráneniu práv a potrieb palestínskeho ľudu. Prvé články sa zaoberajú klasickými žiadosťami a najväčšími záujmami strany, ako napr. koniec okupácie, odstránenie židovských osád z územia Palestíny, vytvorenie palestínskeho štátu, odmietanie čiastočných riešení, prepustenie väzňov a návrat utečencov, separačný múr, ktorý Izrael stavia, odpor „vo všetkých svojich podobách“ a pod. Dôležitý zvrat je badateľný v nasledujúcich článkoch, ktoré hovoria o medzinárodných zmluvách. Na jednej strane, Fatah a OOP odmietlo výsledky rokovaní kvôli neuznávaniu medzinárodných zmlúv. Na strane druhej je ale výnimočný posun vo vyjadrovaní, ktoré islamisti spravili. Kým v minulosti odmietali akékoľvek mierové rokovania a absolútne neuznávali napr. Dohody z Osla (vid' bojkot volieb 1996), v súčasnosti sa im až tak nebránia. Síce nehovoria priamo, že zmluvy uznávajú, avšak volajú po medzinárodnej spolupráci za účelom skončenia okupácie. Ubezpečujú, že vláda, ktorá bude vedená Hamasom, bude dodržiavať medzinárodné konvencie a zmluvy, ktoré boli uzatvorené v palestínskom prípade. Sľubujú, že ich vláda bude konať s najvyššou zodpovednosťou, aby hájila záujmy palestínskych občanov. Je pravda, že tu existuje aj odkaz na tradičnú ideológiu o fázach, počas ktorých bude historické územie Palestíny oslobodené. V piatom článku je na to vyslovene odkaz :

---

¹⁴⁹ Hroub 2006a : 17-18

„počas tejto fázy“. Získanie Pásma Gazy a Zajordánska má byť len začiatkom a prvotným úspechom. Napriek tomu je treba zdôrazniť, že prakticky celé znenie dokumentu, ale aj týchto článkov vyznieva bez akýchkoľvek narážok na „zničenie Izraela“, či „oslobodenie celého historického územia Palestíny“, ako sme to mohli vidieť v Charte.¹⁵⁰

Program obsahoval aj ďalší politický program, ktorý ZaR predstavila v predvolebnej kampani. Jednalo sa o komplexný balíček reforiem, boj proti korupcií, riešenia problematickej vysokej nezamestnanosti, budovanie sociálneho štátu, garancie demokracie, zaistenia práv, rovnosti pred zákonmi, či politický pluralizmus. Zaistené malo byť mierové predávanie moci, posilnenie súdnictva, dôraz na vzdelanosť a zdravotnú starostlivosť. Zaručené mali byť práva žien, detí či mladistvých. Hnutie sa tu snažilo predstaviť plán politického, ekonomického a sociálneho rozvoja celej Palestíny.¹⁵¹

5.2.3.2 Jednofarebný kabinet a prejav Haníju v parlamente

Napriek odmietnutiu ostatných strán spolupracovať a ich odchodom do opozície, premiér Haníja vytvoril počas marca kabinet zložený zo zástupcov ZaR, jej blízkych, či nezávislých osobností. Dňa 27. marca predstúpil premiér pred parlament s prejavom, v ktorom *„se znovu pokusil přesvědčit Palestince i svět, že jeho vláda bude reformní a umírněná a s dohodami mezi OOP a Izraelem stejně tak jako s mezinárodními rezolucemi bude nakládat s nejvyšší národní odpovědností.“*¹⁵² Tento prejav je dôležitý, pretože práve v ňom hnutie zastupuje len seba, bez nutnosti kompromisov. Program NZV bol mierny, pretože ZaR ním chcelo na svoju stranu získať opozičné strany. Zaujímavosťou teda je, že tento definitívny program jednofarebnej vlády sa v ničom nevyklučuje s konceptom určeným pre NZV. Dalo by sa povedať, že naopak, v niektorých bodoch hnutie dokonca ešte viac upustilo od svojej tradičnej línie. Príkladom by mohol byť fakt, že kým v koncepte pre NZV je odkaz na postupné oslobodzovanie Palestíny po fázach, v programovom vyhlásení sa žiadny takýto náznak

---

¹⁵⁰ Hroub 2006a : 16-17; Janssen 2009: 50-51

¹⁵¹ Hroub 2006a : 18-19

¹⁵² Hladová 2007: 47

nevyskytuje. Taktiež tu nie sú narážky na ozbrojený boj, ako boli v predvolebnej kampani. Už klasicky sa tu nevyskytujú zmienky o zničení Izraela, ani citácie z Koránu. Prejav Ismaila Haníju je kultivovaný a jeho slová sú šikovne vyberané, aby zneli jasne a mierne. V prejave poďakoval prezidentovi Mahmudovi Abbásovi, za jeho prácu a pochválil ho za organizáciu parlamentných volieb, ako aj za jeho prínos k palestínskej demokracii. Zaujímavý je fakt, že práve Abbás patrí k „architektom“ dohôd z Oslo, proti ktorým Hamas dlhé roky vystupuje. Okrem prezidenta, poďakoval designovaný premiér aj odchádzajúcemu premiérovi, Ahmedovi Kuraiovi za spoluprácu a pomoc pri hladkom predaní moci. Súčasnú opozíciu vyzval k spolupráci, keď povedal, že *„nemáme žiadnu inú možnosť, iba spolupracovať, aby sme ochránili túto požehnanú domovinu“*.¹⁵³ Zdôraznil, že: *„Dvere do vlády Vám zůstávajú otvorené. Vlast je pro všechny, stejně jako její budoucnost a osud.“*¹⁵⁴

V zmýšľaní Hamasu je tu prelomový krok aj smerom k Izraelu. Haníja svojmu najväčšiemu nepriateľovi odkazuje, že sa Palestína nenachádza vo vojnovom stave a že hnutie je otvorené hladkej interakcii, ktorá je potrebná pre zaistenie bežného chodu štátu. Vláda plánuje komunikovať s okupantmi ohľadom záležitostí, ako obchod, biznis, zdravie, či práca. Takýto náznak a ochota spolupráce Hamasu s Izraelom sa vyskytuje na oficiálnej úrovni po prvý krát.¹⁵⁵ Čo sa mierového riešenia týka a dovtedajších mierových zmlúv, stanovisko budúcej vlády sa nemení od predošlého návrhu programu NZV. Hovorí, že parlament bude konať v rámci uzavretých zmlúv. Síce opäť neprichádza k výslovnému uznaniu mierových zmlúv, z kontextu jasne vyplýva, že ZaR ráta s dvojštátnym riešením. Počas celého prejavu sa Haníja odvoláva na hranice spred roku 1967, čiže plán Palestíny na území Pásma Gazy a Zajordánska, s hlavným mestom Jeruzalem. Nie sú tu žiadne referencie na historické územie, ani, ako som už spomenula, na prebranie územia vo viacerých štádiách. Dôležitým znakom prejavu bola aj výzva k tolerancii. Islamský odpor tu sľubuje, že sa pokúsi upevniť toleranciu, spoluprácu a spolunažívanie medzi obyvateľmi, nehladiac na náboženskú vieru. Občanmi sú moslimovia, kresťania, aj samaritáni a Hamas ich vyzýva k náboženskej tolerancii

---

¹⁵³ „We have no choice but to work together to protect this blessed homeland“ [Hroub 2006a : 20]

¹⁵⁴ Hanzal 2010: 46

¹⁵⁵ Vzhľadom na to, že Hamas spravoval niekoľko samospráv po izraelskou kontrolou, neoficiálne k spolupráci došlo už aj v minulosti. Nikdy sa k nej ale predstavitelia neprihlásili takto dobrovoľne a oficiálne.

a žitiu v mieri. Obracia sa aj na Spojené štáty a ďalšie Západné vlády, so žiadosťou, aby uznali a tolerovali výsledky demokratických volieb¹⁵⁶ a vôľu ľudu. V tomto čase už USA pristúpilo k bojkotu Palestínskej samosprávy. Haníja žiada, aby netrestali Palestínčanov za to, koho si vybrali. Idú tým proti vlastným princípom demokracie, ktoré sa snažia presadzovať vo svete. V prejave zaznieva prísľub, že PA sa bude snažiť spolupracovať a mať dobré vzťahy so všetkými krajinami a aj s OSN.¹⁵⁷

Vzhľadom na fakt, že strana ZaR mala v parlamente väčšinu, prijatie programového vyhlásenia a vyjadrenie dôvery vláde nebol problém. Haníja sa oficiálne ujal úradu 29.marca 2006.

5.3 Snaha vyhnat' Hamas

Izrael mal už v čase pred zvolením nového parlamentu veľký problém s neustále rastúcou podporou Hamasu. Potom, čo prezident Abbás vyhlásil organizovanie legislatívnych volieb, židovská vláda vyjadrovala svoju nespokojnosť a obavy s účasťou tejto strany. Po vyhlásení výsledkov však bolo jasné, že sa splnil najhorší možný izraelský sen. Takýto scenár odmietli akceptovať a preto sa pokúsili nájsť plán, ako túto protiizraelskú stranu zbaviť možnosti vládnuť. Izrael sa preto rozhodol pristúpiť k niekoľkým ráznym krokom. V prvom rade, nemohol dovoliť ostatnými krajinám, aby uznali nové PA ako seriózneho legítimného politického hráča. Ďalej sa rozhodli pristúpiť k boju, nie priamo na Hamas, avšak izraelský premiér vyhlásil zosilnenie boja proti terorizmu. Islamský odpor držal do júna moratórium na útoky a tak sa priamo na protiizraelských útokoch nepodieľal. Na oplátku, ani Izrael neútočil na hnutie vojensky, skôr sa zameral na iné spôsoby boja. Jeho cieľom bolo vyčerpať palestínsku ekonomiku natoľko, aby boli ľudia znechutení a Hamas stratil podporu. V tom prípade by sa vypísali nové voľby, v ktorých by už hnutie nezískalo toľko hlasov. Židovská vláda presvedčila tzv. Kvartet¹⁵⁸, aby podmienili poskytnutie finančnej pomoci vláde Pásma

---

¹⁵⁶ Na palestínskych voľbách sa zúčastnilo niekoľko zahraničných pozorovateľov, no neboli preukázané žiadne pochybenia. Voľby 2006 sú považované za jedny z najdemokratickejších v Arabskom svete.

¹⁵⁷ Hroub 2006a : 22-25; Janssen 2009: 51-52

¹⁵⁸ Kvartet je skupina zahrňujúca USA (na jej čele), Rusko, OSN a EÚ, ktoré sa snažia o riešenie izraelsko-palestínskeho konfliktu mierovým procesom. Skupina vznikla počas 2. Intifády, v roku 2002 v Madride.

Gazy a Zajordánska prijatím troch podmienok: 1) uznanie práva Izraela na existenciu, 2) zrieknutie sa terorizmu, 3) akceptácia všetkých existujúcich zmlúv uzavretých medzi Izraelom a OOP. Bolo prirodzené veľmi málo pravdepodobné, že by Hamas pristúpil. Okrem toho Izrael odoprel PA príjmy z daní, ktoré tvorili polovicu rozpočtu. USA zakázala bankám spolupracovať s hnutím. Obmedzený bol aj pohyb osôb a tovaru v Pásme Gazy a Zajordánsku. To všetko vyústilo do obrovských násilností a protestov v Palestíne. Izraelské jednotky prenasledovali, zabíjali a zatýkali jednotlivých členov Hamasu a PA, útočili na strategické ciele a neštítali sa ani útokov na civilistov. Dôsledkom bol absolútny kolaps palestínskej samosprávy, neschopnosť vyplatiť platy 160 000 zamestnancom štátnej správy, obrovská chudoba a množstvo mŕtvych. No svoj najväčší cieľ Izrael nesplnil – Hamasu to na popularite drasticky neubralo. Civilisti za situáciu vinili väčšinou Izrael, Západ a Fatah, ktorí sa pomstili za vládu, ktorú si Palestínčania demokraticky vybrali.¹⁵⁹

Naopak Hnutie islamského odporu v tomto čase zaznamenalo aj nejaké úspechy, keď sa mu podarilo posilniť inštitúciu právneho štátu, venoval sa poskytovaniu sociálnych služieb a ich prístupnosti k ľudu. Taktiež si získal obdiv a to aj od zahraničných pozorovateľov, vďaka svojmu disciplinovanému a transparentnému vládnutiu. Úspechy sa podarilo zaznamenať a pri znižovaní kriminality.¹⁶⁰

Okrem konfliktu s Izraelom, sa neustále vyostrovalo napätie voči hnutiu Fatah. Rivalita medzi hnutiami eskalovala od vyhlásenia výsledkov volieb v januári a postupne sa zvyšovala. Posilnená bola aj už spomínanými výsledkami medzinárodného embarga. Napätie bolo tak vyhrotené, že krajina, presne rok po voľbách v januári 2007, stála na pokraji občianskej vojny. Obe strany začali vyjednávať 8.februára v Mekke, kde sa predsa len dohodli na Národnej zjednotenej vláde. Rokovania viedol saudský kráľ Abdullah b. Abd al-Aziz, ktorý s iniciatívou prišiel. 17.marca 2007 tak bola vyhlásená

---

¹⁵⁹ MONTGOMERY, Evan Braden a Stacie L. PETTYJOHN. Democratization, Instability, and War: Israel's 2006 Conflicts with Hamas and Hezbollah. *Security Studies*. 2010, roč. 19, č. 3, s. 538- 542; Hroub 2010: 157

¹⁶⁰ Janssen 2009: 26

nová vláda na čele so staronovým premiérom Ismailom Haníjom.¹⁶¹ V politickom programe Hamas potvrdil svoju pragmatickú politiku, prisľúbil, že bude „rešpektovať“ dohody medzi OOP a Izraelom a ako vládny cieľ stanovili vytvorenie štátu Palestína v hraniciach z pred roka 1967.¹⁶²

5.4 Rozdelenie Palestíny

To, čo vyzeralo ako začiatok mierového spolunažívania dvoch najväčších rivalov, netrvalo vôbec dlho. Dôvodom boli nezlučiteľné rozdiely medzi stranami a hlavne, neschopnosť zabezpečiť dve najhlavnejšie vládne úlohy: 1) Medzinárodný bojkot sa nepodarilo zrušiť, 2) nepodarilo sa zjednotiť všetky bezpečnostné zložky pod Ministerstvo vnútra. Roztržky boli medzi skupinami a bezpečnostnými zložkami prislúchajúcimi Fatahu a hamasovou Výkonnou mocou a jednotkami al-Quassám a napätie medzi nimi silnelo. Nové násilnosti sa objavili v máji a júni. Počas nich Hamas zaútočil na strategické, ale aj symbolické ciele v Gaze. Zaútočil na domy svojho nepriateľa a vyvraždil obyvateľov. Islamský odpor sa zachoval veľmi kruto, za čo sa neskôr aj ospravedlniť, no všetky tieto vraždy zostali bez vyšetrenia a potrestania. Do 14. júna sa hnutiu podarilo obsadiť kompletne celú Gazu a prevziať nad ňou a jej bezpečnostnými zložkami moc. Potom, čo Izraelčania opustili Gazu v 2005, 14. júna malo nastať „druhé oslobodenie“. Na druhý deň Abbás vymenoval novú vládu PA, bez Hamasu, ktorá sa prakticky ujala vlády na území Západného brehu. Tú prakticky okamžite uznal Kvartet a Izrael. Oproti tomu, na Pásmo Gazy bola uvrhnutá ešte tvrdšia blokáda. Od tohto momentu je Palestína rozdelená územne, politicky, ale aj sociálne, pričom každá časť deklaruje tu svoju vládu za legitímnu.¹⁶³

Niektoré svedectvá hovoria o tom, že v čase po rozdelení, Hamas kruto utvrdzoval svoju silu v Pásme Gazy. Napr. organizácia Human Rights Watch obvinila Hamas, že je zodpovedný za násilnosti na osobách, ktoré prejavili známky rivality, teda spolupráce

---

¹⁶¹ Dohoda len dokázala slabosť prezidenta Mahmuda Abbása. Podmienky, za ktorých ju uzavrel, bolimenej vyhovujúce pre Fatah ako tie, ktoré pred tým dostal a zamietol. [Montgomery; Pettyjohn 2010: 542]

¹⁶² Janssen 2009: 27; Hroub 2010: 161

¹⁶³ Janssen 2009: 28; Hroub 2010: 162

s PA alebo konkrétne s Fatahom. Robil tak mal činiť pomocou vražd, mučenia, väznenia, či manipulovania súdov. Okrem toho, vraj uprednostňoval svojich stúpcov, ktorým sa dostávali omnoho väčšie privilégia ako ostatným obyvateľom.¹⁶⁴

Zaujímavé je, ako sa Hamas vyrovnal s embargom, ktoré bolo na Pásmo Gazy uložené. Začali byť naplno využívané tunely, ktoré vedú z Egypta a cez ktoré sa prepravujú potraviny, oblečenie, elektronika, ale aj zbrane. V Gaze bola vybudovaná veľká sieť týchto tunelov, vďaka ktorej má tamojšia ekonomika možnosť existovať. Hnutie tento spôsob importu dokonca zlegitimizovalo. Po zvrhnutí Husniho Mubaraka, egyptského prezidenta, zažila ekonomika Gazy nárast. Síce sa stále nedá hovoriť o vysokej životnej úrovni obyvateľov, no vďaka uvoľneniu tunelového obchodu z Egyptskej strany sa situácia zlepšila. Pre Izrael je tento spôsob obchádzania bojkotu neprijateľný.¹⁶⁵

5.5 Dlhá cestá k vlastnej štátnosti

Nasledujúce obdobie sa Izraelsko-palestínsky konflikt dostal do patovej situácie. Na Pásmo Gazy boli stále uvrhnuté tvrdé sankcie a Izrael aj Egypt s ním uzatvorili hranice. Od leta roku 2008 sa podarilo, z iniciatívy Egypta, vyjednať opätovné moratórium na útoky. To malo byť obojstranné a Izrael mal otvoriť hraničné prechody. K otvoreniu hraníc nedošlo, tak ako Izrael moratórium porušil. Oproti tomu, od 19. júna do 4. novembra, sa Hamas snažil dodržiavať moratórium. Aj hovorca izraelského premiéra potvrdil, že v tomto období nedopadli na územie Izraelu žiadne rakety od Hamasu. Potom, čo bolo zabitých 6 Palestínčanov, došlo k odvete. Tú Izrael využil a pred svetom vyhlásil, že vedenie Gazy porušilo moratórium a židovský štát sa musí brániť. Na prelome rokov 2008/2009 bola zahájená tzv. Operácia liate olovo, ktorá

---

¹⁶⁴ Under Cover of War. *Human Rights Watch* [online]. 2009, 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/reports/2009/04/19/under-cover-war>, VICK, Karl. WHY HAMAS IS LOSING GAZA. *Time International (Atlantic Edition)*. 2011, roč. 178, č. 16, s. 36-38

¹⁶⁵ ISSACHAROFF, Avi. 'Illegal' Gaza tunnel owners suffer as Hamas economy grows. *Ha-arets: Haaretz daily newspaper* [online]. Tel Aviv: Haaretz Daily Newspaper, 2010, 2010 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.haaretz.com/news/illegal-gaza-tunnel-owners-suffer-as-hamas-economy-grows-1.263492>; Gaza tunnels economy 'booming' after Egypt revolt. *Ma'an News Agency* [online]. 2011, 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.maannews.net/eng/ViewDetails.aspx?ID=442954>

priniesla obrovské straty na životoch. Izrael bol obvinený za použitie neprimeranej sily a dôkazy ukazujú, že pravdepodobne na oboch stranách došlo k vojenským zločinom, resp. zločinom proti ľudskosti.¹⁶⁶

Od roku 2009 bol v kresle amerického prezidenta Barack Obama a s ním prišiel aj nový prístup k daniu na Blízkom Východe. Obdobie až do roku 2011 sa vyznačuje mierovými rokovаниami, ktoré ale prakticky vždy stroskotali na dvoch problémoch: 1) neochota Izraela prestať budovať židovské osady v Zajordánsku a vo Východnom Jeruzaleme, 2) odmietnutie PA uznať právo židov na Izrael, ako židovský štát. Okrem toho sa objavovali ďalšie problémy s Východným Jeruzalemom ako hlavným mestom potenciálneho Palestínskeho štátu, či návrat utečencov.¹⁶⁷

Rok 2011 bol zlomový pre riešenie palestínskej otázky a vzťahy Fatahu a Hamasu. PA sa rozhodlo, že po nikam nevedúcich rokovaniach s Izraelom, sa obráti na iné krajiny a pokúsi sa vyhlásiť samostatnú Palestínu. Vzhľadom na to, že Hamas de-facto absolútne ovláda Pásmo Gazy, bolo potrebné urovnať vzťahy, spolupracovať a opäť sa pokúsiť zasadiť do spoločného parlamentu. Po zvrhnutí prezidenta Mubaraka v Egypte, sa postavil do role prostredníka medzi dvomi hlavnými palestínskymi hnutiami. Dohoda o spolupráci bola podpísaná v Máji 2011. Izrael dohodu odsúdil a zastavil prísun palestínskych daní do samosprávy. USA sa k dohode postavili chladne s tým, že si počkajú na ďalšie kroky.¹⁶⁸ Predstavitelia konkurenčných strán sa taktiež

---

¹⁶⁶ UN condemns 'war crimes' in Gaza. *BBC news* [online]. 2009, 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8257301.stm; AHMED, Nafeez Mosaddeq. Katastrofa v Gaze. *Britské Listy: deník o všem, o čem se v České republice příliš nemluví* [online]. 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/45099.html>; Emilio. DECRYPTING THE PALESTINIAN POLITICAL CRISIS: OLD STRATEGIES AGAINST NEW ENEMIES. *Arab Studies Quarterly*. 2010, roč. 32, č. 2, s. 86 - 89

¹⁶⁷ TOMAEH, Khaled Abu. Abbas: Land swap principle reached. *The Jerusalem Post: Israel's best-selling English daily and most-read English website* [online]. 2010 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=176148>; An Insider's View of the Peace Process: A Palestinian Perspective. *The Brookings Institution: Quality, Independence, Impact* [online]. 2010 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.brookings.edu/events/2010/12/08-mideast-peace>

¹⁶⁸ Palestinian rivals Hamas and Fatah sign reconciliation deal: President Mahmoud Abbas and Hamas leader Khaled Meshaal announce end to four years of division in pact brokered by Egypt. *The Guardian* [online]. 2011, 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/world/2011/may/04/palestinian-rivals-hamas-fatah-deal>

dohodli na dočasnóm vstupe Hamasu do OOP.¹⁶⁹ Tento rok, 6. Februára 2012, bola predstavená podoba jednotnej vlády. Hamas najviac naliehal, aby vtedajší premiér PA, Salam Fayyad, nebol na čele budúcej vlády. Ten je totiž známy svojimi dobrými stykmi zo Západom. Nakoniec sa teda dohodli, že vláda bude do volieb neustranná, technokratická a bude ju viesť prezident Abbás. Izrael aj USA vyjadrili obavy nad dohodou s Hamasom a v žiadnom prípade nepodporujú spoločnú vládu, v ktorej by bolo islamistické hnutie prítomné. Voľby boli stanovené na máj tohto roku, avšak odborníci sa zhodujú, že je viac ako pravdepodobné, že tento rok už nebudú. Je možné, že by v nich Hamas mohol zopakovať svoje veľké víťazstvo z roku 2006.¹⁷⁰ Síce prieskumy ukazujú na pokles podpory hnutia v posledných rokoch a predpokladajú víťazstvo Fatahu, rovnako tomu bolo aj pred šokujúcim víťazstvom v posledných voľbách. Podľa prieskumu, ktorý robilo Palestínske centrum pre politiku a prieskum verejnej mienky, by v prípade parlamentných volieb v decembri 2011 získal 29%, zatiaľ čo Fatah by volilo 43% opýtaných. Ani v prezidentských voľbách by pravdepodobne nezvíťazil Haníja.¹⁷¹

Palestínska snaha o založenie vlastného štátu sa prejavila aj v snahe presvedčiť jednotlivé štáty o uznanie. Do januára 2011 nezávislý štát Palestínu uznalo 7 latinsko-amerických štátov – Brazília, Uruguaj, Argentína, Bolívia, Ekvádor, Venezuela a Chile.¹⁷² Na jeseň sa PA pokúsila o uznanie Palestíny OSN, avšak tento návrh nemal podporu. Dôvodom bolo aj USA, ktoré sa vyhrážalo, že v prípade, že návrh prejde, použije svoje právo veta.¹⁷³ Už o mesiac na to, sa však podarilo tento kontroverzný štát

---

¹⁶⁹ Hamas agrees to join PLO. *Arabnews.com: The Middle East's Leading English Language Daily* [online]. 2011, 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://arabnews.com/middleeast/article552140.ece>

¹⁷⁰ Palestinian factions Fatah and Hamas to form unity government: Mahmoud Abbas to lead government in West Bank and Gaza, following reconciliation talks between rival groups. *TheGuardian* [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/world/2012/feb/06/palestinian-factions-fatah-hamas-unity-government>

¹⁷¹ Palestinian Public Opinion Poll No (42). *Palestinian Center for Policy and Survey Research* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.pcpsr.org/survey/polls/2011/p42epressrelease.html>

¹⁷² BARRIONUEVO, Alexei. Chile Offers Recognition for a State of Palestine. *The New York Times* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2011/01/08/world/americas/08chile.html?_r=4&scp=1&sq=Palestine%2C+recognize&st=nyt

¹⁷³ Palestina podala v OSN žiadosť o uznaní, Klaus podpořil veto. *Lidovky.cz: Zpravodajský server Lidových novin* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/palestina-podala-v-osn-zadost-o-uznani-klaus-podporil-veto-pab-/ln_zahranici.asp?c=A110923_162338_ln_zahranici_jv

začleniť do UNESCO, aj za cenu, že kvôli tomu prišla organizácia o príspevky od USA. Proti hlasovalo len 14 krajín zo 193 členov, 107 hlasovalo za prijatie a ostatní sa zdržali.¹⁷⁴ 30. 11. sa novému členovi UNESCO dostalo aj uznania od prvého Západného štátu – od Islandu.¹⁷⁵

6. Názory štátov a odborníkov na hnutie a jeho vývoj

6.1 Medzinárodný pohľad

Hnutie islamského odporu je v niektorých krajinách chápané ako teroristická organizácia, naopak iné štáty by s ním radi rokovali, či spolupracovali. Odporcovia Hamasu sú väčšinou spojenci Izraela, alebo Spojených štátov. Krajiny buď hnutie na zozname teroristických organizácií majú celé, alebo niektorú jeho časť (predovšetkým vojenské krídlo al-Quassám). Medzi najklasickejších odporcov hnutia sú Izrael a jeho verný spojenec, USA. Postoj Izraela je prirodzený, vzhľadom na to, že hnutie sa netají tým, že práve tento štát je jeho najväčší nepriateľ a v minulosti sa nebránil výkonom o jeho vymazaní z mapy. USA zaradilo Hamas na svoj list teroristických organizácií v roku 1993. Ten prešiel od tej doby už niekoľko krát revíziou, no hnutie na liste ostáva.¹⁷⁶

Európska únia pridala hnutie na Čiernu listinu teroristických organizácií v 2003. Spočiatku tam začlenila len militárne a politické krídlo, avšak po sťažnostiach zo strany USA postoj zmenila. Spojené štáty protestovali, pretože Hamas často používa svoje charitatívne organizácie na financovanie svojich projektov, prípadne členov. Preto Európska únia zastavila všetky finančné zdroje a transfery mieriace z EÚ na účty

---

¹⁷⁴ Palestína je členom UNESCO, USA prestaly platiť príspevky. *Česká televize: ČT24* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/141303-palestina-je-clenem-unesco-usa-prestaly-platit-prispevky/>

¹⁷⁵ Palestína se dočkala: první uznání Západu přichází z Islandu. *Česká televize: ČT24* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/155129-palestina-se-dockala-prvni-uznani-zapadu-prichazi-z-islandu/>

¹⁷⁶ Foreign Terrorist Organizations. *U.S. Department of State: Diplomacy* [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>

Hamasu a jeho organizácií.¹⁷⁷ Medzi ďalšie krajiny, ktoré označili hnutie za teroristickú organizáciu patri napr. Veľká Británia(2003), Kanada (2002) a Austrália (tá označila v 2003 len Brigády al-Quassám), alebo Japonsko (2005).¹⁷⁸

Dlhoročný spojenec Moslimského bratstva a neskôr aj Hnutia islamského odporu bolo Jordánsko. Kráľ Husajn tieto strany podporoval a sídlilo tu aj exilové krídlo islamistov. Po jeho smrti sa vlády chopil jeho syn, kráľ Abdulláh, ten však s fundamentalistickými hnutiami spolupracovať nechcel. V roku 1999 boli členovia exilového krídla deportovaní z krajiny a Jordánsko vyhlásilo Hamas za zakázanú organizáciu.¹⁷⁹

Veľkým podporovateľom hnutia boli vždy Irán a Sýria. Irán je známy svojím dodávaním surovín cez tunely z Egypta a najmä zásobovaním zbraňami. Napriek dobrým vzťahom s týmito krajinami, sa od nich v posledných časoch Hamas trochu dištancuje. Spôsobené to je Arabskou jarou, ktorá prebehla v rôznych arabských krajinách, avšak ktorá bola potlačená v Iráne a Sýrii. Najmä v Sýrii bola ostro kritizovaná za nehumánne zaobchádzanie so svojimi obyvateľmi. Vodcovia Islamského odporu sú si vedomí, že ich podporou by mohli stratiť podporu ostatných krajín, najmä

---

¹⁷⁷ EU/MIDDLE EAST: HAMAS OFFICIALLY INCLUDED ON BLACKLIST OF TERRORIST ORGANISATIONS.*EUROPOLITICS: The European affairs daily* [online]. 2003, 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.europolitics.info/eu-middle-east-hamas-officially-included-on-blacklist-of-terrorist-organisations-artr184675-44.html>; Council Common Position 2003/651/CFSP of 12 September 2003 updating Common Position 2001/931/CFSP on the application of specific measures to combat terrorism and repealing Common Position 2003/482/CFSP. In: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003E0651:EN:HTML>. 2003.

¹⁷⁸ WARE, John. Response to Interpal inquiry by Charity Commission. *BBC news* [online]. 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/panorama/hi/front_page/newsid_7915000/7915916.stm ; Listing of terrorist organisations. *Australian Government: Australian National Security* [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.nationalsecurity.gov.au/agd/www/nationalsecurity.nsf/AllDocs/95FB057CA3DECF30CA256FAB001F7FBD?OpenDocument>; Currently listed entities. *Public Safety Canada: publicsafety.gc.ca* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.publicsafety.gc.ca/prg/ns/le/cle-eng.aspx>; Japan's Foreign Policy in Major Diplomatic Fields. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2005 [cit. 2012-05-09]. s. 138. Dostupné z: <http://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/2005/ch3-a.pdf>

¹⁷⁹ KARMI, Omar. What does the Hamas victory mean for nearby Jordan?. *The Daily Star: Lebanon* [online]. 2006, 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/Opinion/Commentary/Feb/18/What-does-the-Hamas-victory-mean-for-nearby-Jordan.ashx##axzz1uGMWxH7K>

rovných veľmocí. Khaled Hroub sa vyjadril, že Hamas sa bude snažiť získať podporu „zlatej bane“ Saudskej Arábie. Na druhej strane, sa hnutie bude pravdepodobne snažiť nájsť strednú cestu a udržiavať dobré vzťahy so všetkými týmito krajinami, aj Iránom a Sýriou. Po víťazstve islamistov v Egypte, Maroku a Tunisku sú aj tieto krajiny natočené spolupráci. Priateľom hnutia je v súčasnosti aj Katarský emirát.¹⁸⁰

Turecko odmieta, že by Hamas bola teroristická organizácia. Podľa nich je to významná politická strana, bez ktorej sa nedá dohadovať palestínsko-izraelský mier. Svoj postoj Turecko utvrdilo po incidente z mája 2010. Do Pásma Gazy mierila turecké lode s humanitárnou pomocou, na ktorú však zaútočili Izraelské obranné zložky. Loď totiž porušila tvrdú ekonomickú blokádu Pásma. O život prišlo deväť tureckých aktivistov. Turecká vláda vyhlásila, že akciu zorganizovali mimovládne organizácie, preto ju nemohla zastaviť. Od toho času sa vzťahy vyostрили a Turecká diplomacia pohrozila, že pri opakovanom zásahu sa Izrael nevyhne odvete.¹⁸¹

Poslednou kontroverznou krajinou vo vzťahu k Hamasu, ktorou sa budem zaoberať, je Rusko. Rusko nezaraďuje Hamas na svoj zoznam teroristických organizácií. Dokonca v minulosti pohoršil Izrael a Západ ochotou rokovať s hnutím bez akýchkoľvek predošlých podmienok. Kým Západné krajiny vyhlásili, že budú mať záujem o jednanie až po tom, čo Hamas prestane s násilím, uzná Izrael a všetky zmluvy, ktoré boli dovtedy uzavreté, Rusko rokovalo so stranou priamo. Rusko, ako člen Kvartetu, mal aj jedinečný, pozitívny, postoj v otázke spolupráce Hamasu a Fatahu a ich spoločnej snahy o vytvorenie spojenej vlády. Kým ostatné krajiny sa k tomu stavali buď odmietavo, alebo zdráhavo, Rusko si pozvalo všetkých hlavných členov palestínskej politickej scény na rokovania o ďalších krokoch.¹⁸²

---

¹⁸⁰ Hamas drifting away from longtime patron Iran. *Al Arabiya news* [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.alarabiya.net/articles/2012/02/10/193818.html>

¹⁸¹ Turecko varuje Izrael: Už žiadny zásah proti humanitnej flotile. *Pluska* [online]. 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.pluska.sk/zahranicie/turecko-varuje-izrael-ziadny-zasah-proti-humanitnej-flotile.html>; , Turkey: Hamas is Not a Terror Group. *The Virtual Jerusalem: The Place Where Jews Click* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://www.virtualjerusalem.com/news.php?option=com_content&view=article&id=2268:turkey-hamas-is-not-a-terror-group&catid=1:headlines&Itemid=2268

¹⁸² Fatah, Hamas leaders depart for Moscow. *RIA Novosti* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://en.rian.ru/world/20110520/164138224.html>; Israeli 'disappointment' over Russia-Hamas meeting. *CNN World* [online]. 2010 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://articles.cnn.com/2010-05->

6.2 Odborný pohľad

Odborníci zaoberajúci sa problematikou Hnutia islamského odporu, majú rôzne názory na jeho vývoj. Medzi pozitívnymi názormi sa objavujú také, že hnutie už dávno upustilo od svojej radikálnej Charty, momentálne sa premenilo na politickú stranu, ktorá vedie pragmatickú politiku, aby získala priazeň voličov. Na strane druhej sú názory, že toto všetko hnutie viac menej predstiera a že v skutočnosti len čaká na správny okamih, kedy Chartu opäť vytiahne a pokúsi sa ju naplniť.

Mathew Levitt je člen Washingtonského Inštitútu pre Politiku Blízkeho Východu. Pracoval aj pre FBI, kde robil analytickú a taktickú podporu v boji proti terorizmu. Levitt je presvedčený, že Hamas je teroristické hnutie, ktoré má dokonca úzke väzby s al-Káidou. To, že sa hnutie skladá so sociálneho, politického a vojenského krídla, Levitt popiera a nazýva to „mýtom“. V skutočnosti sú podľa neho tieto charitatívne a politické organizácie využívané len na ďalšiu radikalizáciu ľudí a organizovanie útokov. Všetky umiernennejšie postoje sú podľa Levitta len súčasťou taktizácie hnutia, pričom jeho hlavným cieľom je, a vždy bolo, zničenie Izraelu.¹⁸³

Kortenoeven je ďalší z odporcov hnutia. Tento holandský politik, či autor publikácií o židovskej histórii, je aj výskumníkom v Centre pre informácie a dokumentáciu Izraela v Haagu. Ten zastáva podobný postoj ako Levitt, keď tvrdí, že zmysel bytia Hamasu, je boj proti Izraelu a jeho zničenie. Kortenoeven neverí v žiadnu obrodu v myslení islamistov, tvrdí že tu byť ani nemôže. Chartu pokladá za základný pilier, ktorého sa dodnes organizácia drží a jej akákoľvek zmena by znamenala zánik hnutia.¹⁸⁴

Proti tomuto názoru vystupujú ďalej zmienení autori. Andrea Nüsse je nemecká novinárka, ktorá vyštudovala arabčinu a históriu v Hamburgu, Káhire, Paríži a Oxforde.

13/world/israel.russia.hamas_1_hamas-leader-khaled-meshaal-israeli-soldier-gilad-shalit-gaza?_s=PM:WORLD

¹⁸³ Janssen 2009: 29-30, HROUB, Khaled. Hamas: Politics, Charity, and Terrorism in the Service of Jihad [book review]. *Journal of Palestine Studies*. 2006b, roč. 35, č. 4, s. 73-75

¹⁸⁴ Janssen 2009: 30

Nüsse je oveľa väčšia optimistka, čo sa týka myslenia hnutia než predošlí páni. Tvrdí, že v čase, keď bola napísaná Charta, bol Hamas násilnícky a antisemitistický, avšak v priebehu rokov sa vyvíjal. Dnes hovorí o hnutí, ktoré je svojim myslením pragmatické a prezieravé. Jeho myslenie je úžasne flexibilné a vie sa prispôbiť potrebám Palestínčanov.¹⁸⁵

Ďalším, kto zdieľa optimistický pohľad na vývoj myslenia, je už viac krát spomínaný Khaled Hroub. Tento Palestínčan je riaditeľom Mediálnej sekcie Centra na výskum štátov Perzského zálivu v Dubaji a Projektu Arabské média na Univerzite Cambridge. Okrem toho je autorom niekoľkých štúdií, ktoré sa zaoberajú vývojom Hamasu. Hroub jednoznačne zastáva názor, že hnutie sa už viac krát dištancovalo od Charty, ktorá bola napísaná príliš fundamentalistickým jazykom (viď kapitolu č.3). Okrem toho vyzdvihuje jednotlivé ústupky v myslení a prejave, ktoré Hamas počas svojho pôsobenia mal, ako napr. že v súčasnosti volí umiernený jazyk, z ktorého sa dá vyčítať jeho príпустnosť dvojštátnemu riešeniu, a pod. v svojich prácach dokonca hovorí o tom, že Hnutie islamského odporu by mohlo byť aj ochotné uznať existenciu Izraela, ale za predpokladu, že ten na to vytvorí vhodné podmienky.¹⁸⁶

Posledná odborníčka, ktorú by som rada spomenula je Floor Janssen. Pracuje pre Holandský inštitút medzinárodných vzťahov a špecializuje sa na konflikty na Blízkom Východe. Jej štúdia *Hamas and its Positions towards Israel* bola významným prameňom aj pre moju prácu. Janssen v nej detailne skúma jednotlivé dokumenty a vyjadrenia predstaviteľov hnutia v historickom kontexte, ktoré sa potom pokúša zasadiť do Teórie sociálnych hnutí. Výstupom jej práce je zistenie, že hnutie Hamas sa naozaj významne posunulo zo svojich radikálnych začiatkov. Organizácia je veľmi flexibilná, počas svojej vyše dvadsaťročnej existencie viac krát zmenila svoj spôsob prejavu v závislosti na verejnej mienke. Strieda fázy silného islamizmu, radikalizmu a ozbrojeného boja s umiernením a neskôr, keď sa mienka obyvateľov znovu zradikalizuje, vyjde opäť do boja aj Hamas a tak je to stále dookola. Janssen ukazuje aj na to, že prístup hnutia k Izraelu sa vyvíja a dospieva. Neznamená to síce, že Hamas

---

¹⁸⁵ Janssen 2009: 31; MILTON-EDWARDS, B. Review: Muslim Palestine: The Ideology of Hamas Andrea Nüsse. *Journal of Islamic Studies* [online]. 2003-01-01, roč. 14, č. 1, s. 92-93 [cit. 2012-05-09]. ISSN 0955-2340. DOI: 10.1093/jis/14.1.92. Dostupné z: <http://jis.oupjournals.org/cgi/doi/10.1093/jis/14.1.92>

uzná Izrael v krátkej budúcnosti (práca navyše bola napísaná v roku 2009), ale podľa nej za 20 rokov je vidno veľký posun a zmiernenie.¹⁸⁷

---

¹⁸⁶ Janssen 2009: 31; Hroub 2010; Hroub 2006a

¹⁸⁷ Janssen 2009: 91-94

Záver

Cieľom tejto práce bolo zistiť možnosť budúceho vývoja izraelsko-palestínskeho konfliktu prostredníctvom vývoja myslenia Hamasu. Tak, ako som písala v poslednej kapitole, sú odborníci, ktorí sú na danú tému skeptickí. Tvrdia, že Hamas je islamistické hnutie, ktoré sa nezmení a aj keď má miernejšie vyjadrenia, v skutočnosti fundamentalistické prvky v ňom len vrú. Tvrdia, že hnutie sa nikdy nezmieri s dvojštátnym riešením a že vždy bude chcieť zničiť Izrael. Pravdepodobne tým narážajú na teóriu fáz, ktoré Islamský odpor spočiatku propagoval, kedy získanie Pásmo Gazy, Zajordánska a Východného Jeruzalema, mal byť len prvý krok ku získaniu celého historického územia Palestíny.

Ja si však dovoľím s týmito odborníkmi nesúhlasiť. Analýza dokumentov a správania hnutia ukazuje, že za posledné roky neprejavuje ani zďaleka tak radikálne a islamistické postoje ako na začiatku. Dôležité je uvedomiť si, že lídri Hamasu menia správanie organizácie tak, ako to práve vyžaduje verejná mienka Palestínčanov. Prvá Intifáda, kedy obdobie narodenia hnutia, bola poznačená revolučnou náladou. Ľudia boli naladení na protestné akcie, demonštrácie. Ich nepriateľom bol Izrael a oni už nechceli byť pod okupáciou. Presne takto sa správal aj Islamský odpor. Organizuje protesty, rozhadzuje letáky medzi ľuďmi, burcuje verejnosť, vyzýva ju na odpor voči okupantovi. Všetko halí do náboženskej rétoriky, ktorá je taktiež vcelku populárna a odlišuje sa tým od OOP. Počas deväťdesiatych sa ale situácia mierni a nastupuje obdobie mierových rokovaní. Pre Hamas je síce stále neprijateľné pristúpiť na mierové rokovania, avšak vodcovia sú si vedomí, že ozbrojený boj v takejto atmosfére nevyznieva dobre. Ľudia, ktorí boli naklonení mierovému procesu, by mohli hnutie obviňovať z neúspešných rokovaní a tým by bola ohrozená jeho podpora. Po zmarených snahách o mier, sa názor ľudí opäť zmenil a vytiahli do ulíc. Boli znechutení a unavení nekonečnými rokovaniami, z ktorých aj tak nevznikol mier. Hamas opäť prekvapivo rýchlo ukázal zmenu svojej stratégie, keď počas Intifády al-Aqsá rýchlo vytiahol do boja. Miernejšiu rétoriku vymenil obratom za radikálnu. Po tom, čo sa vedenie rozhodlo zúčastniť sa volieb, najprv komunálnych, hneď za tým aj legislatívnych, môžeme vidieť značné zmiernenie. Dalo by sa povedať, že pred legislatívnymi voľbami a dokonca ešte viac po nich, je hnutie asi najmiernejšie dovtedy. Upustilo od svojej náboženskej stratégie, dokonca aj od ozbrojeného boja. Ako sme si ukázali v 3 dôležitých

dokumentoch – Predvolebný program, Platforma zjednotenej vlády a programové vyhlásenie jednofarebnej vlády – hnutie sa z dokumentu na dokument stávalo krotkejšie. Programové vyhlásenie už môžeme považovať za prakticky sekulárne a neradikálne, ktoré neprejavuje znaky islamského fundamentalizmu, tak ako sme ich definovali v 1. kapitole. Dokonca sa tu vyskytujú náznaky spolupráce s Izraelom a skrytá je tu aj myšlienka dvojštátneho riešenia. Hamas sa opäť radikalizuje v súvislosti s bojom s Fatahom, neskôr Izraelom a taktiež kvôli neustálemu ekonomickému embargu. V posledných mesiacoch vidno pokojnejšiu fázu, vďaka uzmierujúcim krokom s Fatahom.

Napriek tomu, že sa hnutie spätne radikalizovalo aj po voľbách 2006, už nikdy neprišlo do takej rétoriky, akú malo v Charte. Za posledných viac ako šesť rokov nebola vytiahnutá ani islamská karta, ani deštrukcia Izraela. Naopak z viacerých prameňov vyplýva, že Hamas má veľmi blízko k tomu, aby uznal dvojštátne riešenie, za podmienky, že Izrael odstúpi Východný Jeruzalem a prestane osídľovať teritórium Palestínskej samosprávy. Myslím, že je možné povedať, že sa Hnutie islámskeho odporu mení z revolučnej teroristickej strany na stranu politickú a štátotvornú. V posledných rokoch sa ukázalo, že napriek tomu, že strana ešte od boja neustúpila, je schopná spravovať územie a dokonca ho vytrhnúť z existenčných problémov. Podľa správy Svetovej banky z roku 2011 zažívala ekonomika Gazy nárast až 28% za prvý pól rok.¹⁸⁸ Po piatich rokoch embarga uvaleného na územie sa strane podarilo významné oživenie ekonomiky. Okrem toho sa so stranou stotožňuje výrazná časť obyvateľstva. Myslenie hnutia je stále vo vývoji čo ukazuje neustále meniac sa rétorika, ktorá má ale vo všeobecnosti zmierňujúci sa charakter.

Touto prácou sa mi podarilo potvrdiť pôvodnú hypotézu, že Hamas sa naozaj stal masovou stranou, ktorá je závislá na podpore svojich voličov a verejnej mienke. Z toho následne vyplýva aj odpoveď na otázku, či je možné, aby Hamas v budúcnosti uznal Izrael a dvojštátne riešenie a vstúpil do mierových rokovaní. V prípade, že palestínska verejná mienka tomu bude silno naklonená, možné to je. Je však potrebné dodať, že to

---

¹⁸⁸A proper state already: While Mr Abbas seeks a virtual state at the UN, Hamas controls a real one. *The Economist* [online]. 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.economist.com/node/21530173>

závisí aj od správania Izraela. Židovský štát musí byť ochotný robiť ústupky a dodržiavať ich, k čomu doteraz veľmi náchylný nebol. Izraelsko-palestínsky konflikt sa vie zásadne zmeniť behom chvíle, preto je veľmi obtiažne predpovedať jeho ďalšie smerovanie. Všetko sa pravdepodobne ukáže po nasledujúcich palestínskych voľbách, ktoré ale nevedno kedy budú (majú byť v máji, čo ale nevyzerá ako reálny dátum). Niektorí tvrdia, že Hamas má šancu na rovnaké prekvapenie, ako v roku 2006. Prieskumy verejnej mienky mu ale až tak veľké šance na zostavovanie vlády nedávajú. Jedno je však isté – pokiaľ sa podarí zostaviť vládu, v ktorej bude Hamas, Izrael bude mať veľmi veľký problém v mierových rokovaniach s ňou. Postoj strany je tiež otázný. Ako som písala, myslenie sa stále vyvíja a mení. Zatiaľ má celkovo zmierlivý charakter, avšak ozbrojený boj je stále jednou zo stratégií hnutia. Na to, aby sa ho Islamský odpor definitívne vzdal a stal sa obyčajnou mierumilovnou štátotvornou stranou bude potreba ešte mnohých ústupkov zo strany Izraela a veľkého tlaku od občanov Palestíny. Tie však nevyzerajú, že prídu v blízkej budúcnosti. Preto je viac ako pravdepodobné, že potrvá ešte roky, kým sa konflikt definitívne vyrieši. To, či sa na riešení bude nakoniec podieľať aj Hamas je otázne.

Summary

The goal of this bachelor thesis was to find out the possible evolution of the Israeli-Palestinian conflict through the philosophy of the Islamic Resistance Movement. As I wrote in the last chapter, there are experts, who are skeptical. They believe that Hamas is an islamistic movement that cannot change its thinking, even though it seems to be calmer in its reactions. The radical voices are still among the member and just wait to emerge from the surface. The experts suppose that the Hamas' philosophy will never change and they will never submit the two-state solution. It is probable that they are driving at the stage theory which asserts that Palestine state in West Bank and Gaza Strip is just the beginning of the struggle for the whole historical Palestine.

I would like to disagree with those experts. After analyzing the documents and acts of the movement, I agree with the optimistic experts. I believe that there is an obvious change in thinking and acting. Hamas is transforming to the political party, which is

dependent on the public opinion. During the First Intifada, the movement was very radical and fundamentalist. After the peace talks began, Hamas became moderated in order not to lose the public support. When the Second Intifada exploded, Hamas' suicide attacks enjoyed a real success among people. Before the election 2005 and 2006, Islamic Resistance switched the radical speech into moderate. It wanted to succeed and that is why it decided to change the strategy. It dropped the religious and militant rhetoric and the strategy of destroying the whole Israel. It is possible to say, that before the legislative elections and even more after them, the movement was milder than had ever been before. As it has been shown in the 3 important documents – the Election Program, the Program of the National United Government and the Program of one-colored Hamas' government – the movement became more moderate with every document. The last one, Political platform of Hamas government, can be treated as secular and mild, which does not suit to the criteria of Islamic fundamentalism that are defined in the first chapter. There are even some indications of cooperation with Israel. Hamas radicalizes again in association with the power struggle with Fatah and is getting calmer because of new cooperation between the parties.

Even though the movement made itself more radical after the elections 2006, it has never become that extreme as it was during the First Intifada. There has been neither Islamic rhetoric nor destruction of Israel in the last six years. There are more sources which agree, that Hamas is close to admit the two-state solution, but under the condition, that Israel will stop building the settlements in Palestinian territory and will provide the West Jerusalem as the capital of new Palestinian state. I believe that it is possible to say, that Islamic Resistance Movement is transforming from the revolutionary and terroristic movement into the political and state-building party. It has been shown during the last years that even though the movement still does not step back from the armed struggle, it is able to lead the country and save it from the economic crisis. According to the last year World Bank report, the economy growth soared to 28% in Gaza during the first half of 2011.¹⁸⁹ Except from that, the party still has lot of

---

¹⁸⁹ A proper state already: While Mr Abbas seeks a virtual state at the UN, Hamas controls a real one. *The Economist* [online]. 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.economist.com/node/21530173>

supporters among Palestinians. The philosophy of the movement is still in evolution, which shows the changing rhetoric, but it has a moderating tendency over all.

With this thesis I proved the hypothesis that Hamas has really become a mass party, which is dependent on support of its electors and public opinion. I believe that it is possible that Hamas will admit the two-state solution, accept the existence of state Israel and enter the peace negotiations. This rests on the public opinion and Israeli acting. Jewish state has to be willing to do the concessions and respect them. The Israeli-Palestinian conflict can be changed in a while, that is why it is very difficult to predict its future progress. It is expected, that the situation will be clearer after the next legislative election. The date of elections is still not obvious, it is claimed that the first real date is next year. Some experts expect Hamas will reach the same shocking victory as it was in 2006, even though polls do not give a big chance to Hamas' victory. One thing is clear, once Hamas is in the future government, Israel will have huge problems to negotiate with it. The attitude of the movement is questionable as well: as I have already said, the thinking is still in the process of evolution. For now, it is the mild phase, but it has to be underlined, that the armed struggle is still one of the strategies. There has to come plenty of concessions from Israeli side and strong pressure from public, so the Islamic resistance will become the simple and peaceful state-building party. These do not look like coming within the next few years. It is very probable, that the conflict will not be solved in the near future and it is questionable whether Hamas will be a part of peaceful solution.

Použitá literatura

Monografická, neperiodická (knižné zdroje):

BEININ, Joel a Rebecca L STEIN. *The struggle for sovereignty: Palestine and Israel, 1993-2005*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2006. s. 1-11; 112-17. ISBN 0-8047-5365-2.

BERÁNEK, Ondřej a Pavel ŤUPEK. *Dvojitá tvář islámské charity*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. Quaestiones quodlibetales, no. 6. s. 134-153. ISBN 978-80-7325-163-5.

GUNNING, Jeroen. *Hamas in politics: democracy, religion, violence*. New York: Columbia University Press, 2008, 48-52; 220-232. ISBN 978-0-231-80035-8.

ĤROUB, Khaled. *Hamas: a beginner's guide*. 2nd ed. Ann Arbor, Mich.: Pluto Press, c2010, 34-76; 136-150. ISBN 978 0 7453 2972 7.

INTROVIGNE, Massimo. *Hamás: islámský terorismus ve Svaté zemi*. Vyd. 1. Překlad Ctírad Václav Pospíšil. Praha: Vyšehrad, 2003, 108 s. Moderní dějiny, sv. 4. ISBN 80-702-1659-X.

JAMAL, Amal. *The Palestinian national movement: politics of contention, 1967-2005*. Bloomington: Indiana University Press, c2005, s. 110-119; 139-166. ISBN 0-253-34590-1.

JENSEN, Michael Irving. *The political ideology of Hamas: a grassroots perspective*. [Rev. and updated ed.]. New York: Distributed in the United States by Palgrave Macmillan, 2009, s. 11-21. Library of modern Middle East studies, 64. ISBN 978-1-84511-059-8.

KROPÁČEK, Luboš. *Islámský fundamentalismus*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 1996, s. 11-33; 113-119; 164-168. ISBN 80-7021-168-7.

MENDEL, Miloš. *Islámská výzva: z dějin a současnosti politického islámu*. Vyd. 1. Brno: Atlantis, 1994, s. 41-45; 109-116. ISBN 80-7108-088-8.

MISHAL, Shaul a Avraham SELA. *The Palestinian Hamas: vision, violence, and coexistence*. 2006 ed. New York: Columbia University Press, c2006, 244 s. ISBN 978-023-1140-065.

Monografická neperiodická (odborné štúdie, akademické práce):

BALAWI, Hassan. Palestinian Municipal Elections: a Gradual Change. *IEMed.: Institut Europeu de la Mediterrània* [online]. 2006, s. 127-128 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.iemed.org/anuari/2006/aarticles/aBalawi.pdf>

HANZAL, J.: *Islamistické politické strany a hnutí a jejich relevance v politických systémech*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, 2010. s. 9-18; 42-46. Vedoucí bakalářské práce Doc. PhDr. Rudolf Kučera, CSc.

HLADOVÁ, Magdaléna. *Formování politického systému Palestinské samosprávy: Podoba a vývoj autonomních struktur od jejich vzniku do nástupu hnutí Hamás*. Praha, 2007. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Doc. PhDr. Rudolf Kučera, Csc.

JANSSEN, Floor. *Hamas and its positions towards Israel: understanding the Islamic Resistance Organization through the concept of framing*. The Hague: Netherlands Institute of International Relations "Clingendael," 2009. 99 s. ISBN 978-905-0311-380.

PEJCHA, Zdenek. *Zmena konceptu terorismu v praxi*. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut politologických studií, Katedra mezinárodních vztahu, 2010, s.91-93, vedoucí diplomové práce PhDr. Radana Makariusová, PhD.

COOPER, Rabbi Arbraham. *Unmasking Hamas' Hydra of Terror*. 2003. Simon Wiesenthal Center.

VRBKOVÁ, Ivana. *Vplyv britskej zahraničnej politiky na židovsko-arabský konflikt pred rokom 1948*. Brno, 2006. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/122968/fss_b/bak_vrbkova.txt. Bakalárska práca. Masarykova Univerzita v Brně. S.25. Vedoucí práce JUDr. PhDr. Marek Čejka, PhD.

Periodická literatúra:

ABURAIYA, Issam. Islamism, Nationalism, and Western Modernity: The Case of Iran and Palestine. *International Journal of Politics, Culture & Society*. 2009, roč. 22, č. 1, s. 57-68. ISSN 08914486. DOI: 10.1007/s10767-009-9046-z.

DABED, Emilio. FYPTING THE PALESTINIAN POLITICAL CRISIS: OLD STRATEGIES AGAINST NEW ENEMIES. *Arab Studies Quarterly*. 2010, roč. 32, č. 2, s. 73-91. ISSN 02713519.

HROUB, Khaled. A "New Hamas" through Its New Documents. *Journal of Palestine Studies*. 2006 a, roč. 35, č. 4, s. 6-27. ISSN 0377919X.

HROUB, Khaled. Hamas: Politics, Charity, and Terrorism in the Service of Jihad [book review]. *Journal of Palestine Studies*. 2006 b, roč. 35, č. 4, s. 73-75. ISSN 0377919X.

MILTON-EDWARDS, B. Review: Muslim Palestine: The Ideology of Hamas Andrea Nusse. *Journal of Islamic Studies* [online]. 2003-01-01, roč. 14, č. 1, s. 92-93 [cit. 2012-05-09]. ISSN 0955-2340. DOI: 10.1093/jis/14.1.92. Dostupné z: <http://jis.oupjournals.org/cgi/doi/10.1093/jis/14.1.92>

MOHAMAD, Husam A. The Peace Process and the Palestinian Political Landscape. *Journal of International & Area Studies*. 2007, roč. 14, č. 1, s. 85-94. ISSN 12268550.

MONTGOMERY, Evan Braden a Stacie L. PETTYJOHN. Democratization, Instability, and War: Israel's 2006 Conflicts with Hamas and Hezbollah. *Security Studies*. 2010, roč. 19, č. 3, s. 521-554. ISSN 09636412. DOI: 10.1080/09636412.2010.503514.

SIMBAR, Reza. Myths and Realities in Defining the Concept of the Islamic Fundamentalism. *Journal of US-China Public Administration*. 2011, roč. 8, č. 4, s. 470-480. ISSN 15486591

STRAZZARI, Francesco a Simone THOLENS. Another Nakba: Weapons Availability and the Transformation of the Palestinian National Struggle, 1987–2007. *International Studies Perspectives*. 2010, roč. 11, č. 2, s. 112-130. ISSN 15283577. DOI: 10.1111/j.1528-3585.2010.00397.x.

VICK, Karl. WHY HAMAS IS LOSING GAZA. *Time International (Atlantic Edition)*. 2011, roč. 178, č. 16, s. 36-38. ISSN 09288430.

ZAHHAR, Mahmud a Hussein HIJAZI. Hamas: Waiting for Secular Nationalism to Self-Destruct. An Interview with Mahmud Zahhar. *Journal of Palestine Studies*. 1995, roč. 24, č. 3, s. 81-88. ISSN 0377919X.

ZEIDAN, David. A Comparative Study of Selected Themes in Christian and Islamic Fundamental Discourses. *British Journal of Middle Eastern Studies*. 2003, roč. 30, č. 1, s. 43-80. ISSN 13530194

ZWEIRI, Mahjoob. The Hamas victory: shifting sands or major earthquake?. *Third World Quarterly*. 2006, roč. 27, č. 4, s. 675-687. ISSN 01436597. DOI: 10.1080/01436590600720876.

Internetové zdroje a média:

A proper state already: While Mr Abbas seeks a virtual state at the UN, Hamas controls a real one. *The Economist* [online]. 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.economist.com/node/21530173>

AHMED, Nafeez Mosaddeq. Katastrofa v Gaze. *Britské Listy: deník o všem, o čem se v České republice příliš nemluví* [online]. 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://blisty.cz/art/45099.html>

An Insider's View of the Peace Process: A Palestinian Perspective. *The Brookings Institution: Quality, Independence, Impact* [online]. 2010 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.brookings.edu/events/2010/12/08-mideast-peace>

BARRIONUEVO, Alexei. Chile Offers Recognition for a State of Palestine. *The New York Times* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://www.nytimes.com/2011/01/08/world/americas/08chile.html?_r=4&scp=1&sq=Palestine%2C+recognize&st=nyt

BAZZI, Mohamad. Inside Hamas' Power Structure. *Miftah.org: Your key to Palestine* [online]. 2006, 2010 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.miftah.org/display.cfm?DocId=10519&CategoryId=5>

EU/MIDDLE EAST: HAMAS OFFICIALLY INCLUDED ON BLACKLIST OF TERRORIST ORGANISATIONS. *EUROPOLITICS: The European affairs daily* [online]. 2003, 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.europolitics.info/eu-middle-east-hamas-officially-included-on-blacklist-of-terrorist-organisations-artr184675-44.html>

Fatah, Hamas leaders depart for Moscow. *RIA Novosti* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://en.rian.ru/world/20110520/164138224.html>

Gaza tunnels economy 'booming' after Egypt revolt. *Ma'an News Agency* [online]. 2011, 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.maannews.net/eng/ViewDetails.aspx?ID=442954>

Hamas agrees to join PLO. *Arabnews.com: The Middle East's Leading English Language Daily* [online]. 2011, 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://arabnews.com/middleeast/article552140.ece>

Hamas drifting away from longtime patron Iran. *Al Arabiya news* [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.alarabiya.net/articles/2012/02/10/193818.html>

ISSACHAROFF, Avi. 'Illegal' Gaza tunnel owners suffer as Hamas economy grows. *Ha- 'arets: Haaretz daily newspaper* [online]. Tel Aviv: Haaretz Daily Newspaper, 2010, 2010 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.haaretz.com/news/illegal-gaza-tunnel-owners-suffer-as-hamas-economy-grows-1.263492>

Israeli 'disappointment' over Russia-Hamas meeting. *CNN World* [online]. 2010 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://articles.cnn.com/2010-05-13/world/israel.russia.hamas_1_hamas-leader-khaled-meshaal-israeli-soldier-gilad-shalit-gaza?_s=PM:WORLD

KARMI, Omar. What does the Hamas victory mean for nerby Jordan?. *The Daily Star: Lebanon* [online]. 2006, 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.dailystar.com.lb/Opinion/Commentary/Feb/18/What-does-the-Hamas-victory-mean-for-nearby-Jordan.ashx##axzz1uGMWxH7K>

Palestina je členem UNESCO, USA přestaly platit příspěvky. *Česká televize: ČT24* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/141303-palestina-je-clenem-unesco-usa-prestaly-platit-prispevky/>

Palestina podala v OSN žádost o uznání, Klaus podpořil veto. *Lidovky.cz: Zpravodajský server Lidových novin* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/palestina-podala-v-osn-zadost-o-uznani-klaus-podporil-veto-pab-/ln_zahranici.asp?c=A110923_162338_ln_zahranici_jv

Palestina se dočkala: první uznání Západu přichází z Islandu. *Česká televize: ČT24* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/155129-palestina-se-dockala-prvni-uznani-zapadu-prichazi-z-islandu/>

Palestinian factions Fatah and Hamas to form unity government: Mahmoud Abbas to lead government in West Bank and Gaza, following reconciliation talks between rival groups. *TheGuardian* [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z:

<http://www.guardian.co.uk/world/2012/feb/06/palestinian-factions-fatah-hamas-unity-government>

Palestinian rivals Hamas and Fatah sign reconciliation deal: President Mahmoud Abbas and Hamas leader Khaled Meshaal announce end to four years of division in pact brokered by Egypt. *TheGuardian* [online]. 2011, 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/world/2011/may/04/palestinian-rivals-hamas-fatah-deal>

SABRI, Mass' oud. Non-Muslims in Muslim Societies: Contemporary Ijtihad: The Rights of Non-Muslims in Society: A Reading of Al-Qaradawi Thought (Book Review). *OnIslam.net* [online]. 2005, 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.onislam.net/english/shariah/contemporary-issues/islamic-themes/432406.html>

TOMAEH, Khaled Abu. Abbas: Land swap principle reached. *The Jerusalem Post: Israel's best-selling English daily and most-read English website* [online]. 2010 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.jpost.com/MiddleEast/Article.aspx?id=176148>

Turecko varuje Izrael: Už žiadny zásah proti humanitnej flotile. *Pluska* [online]. 2011 [cit. 2012-05-14]. Dostupné z: <http://www.pluska.sk/zahranicie/turecko-varuje-izrael-ziadny-zasah-proti-humanitnej-flotile.html>

Turkey: Hamas is Not a Terror Group. *The Virtual Jerusalem: The Place Where Jews Click* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://www.virtualjerusalem.com/news.php?option=com_content&view=article&id=2268:turkey-hamas-is-not-a-terror-group&catid=1:headlines&Itemid=2268

UN condemns 'war crimes' in Gaza. *BBC news* [online]. 2009, 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/middle_east/8257301.stm

Under Cover of War. *Human Rights Watch* [online]. 2009, 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.hrw.org/reports/2009/04/19/under-cover-war>

WARE, John. Response to Interpal inquiry by Charity Commission. *BBC news* [online]. 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/panorama/hi/front_page/newsid_7915000/7915916.stm

Pramenné zdroje:

Central Election Commission - Palestine [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.elections.ps/Default.aspx?alias=www.elections.ps/en>

Council Common Position 2003/651/CFSP of 12 September 2003 updating Common Position 2001/931/CFSP on the application of specific measures to combat terrorism and repealing Common Position 2003/482/CFSP. In: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003E0651:EN:HTML>. 2003.

Currently listed entities. *Public Safety Canada: publicsafety.gc.ca* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.publicsafety.gc.ca/prg/ns/le/cle-eng.aspx>

Foreign Terrorist Organizations. *U.S. Department of State: Diplomacy* [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/other/des/123085.htm>

Japan's Foreign Policy in Major Diplomatic Fields. *Ministry of Foreign Affairs of Japan* [online]. 2005 [cit. 2012-05-09]. s. 138. Dostupné z: <http://www.mofa.go.jp/policy/other/bluebook/2005/ch3-a.pdf>

Listing of terrorist organisations. *Australian Government: Australian National Security* [online]. 2012 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.nationalsecurity.gov.au/agd/www/nationalsecurity.nsf/AllDocs/95FB057CA3DECF30CA256FAB001F7FBD?OpenDocument>

Palestinian Declaration of Independence. *AL-BAB.com: An open door to Arab world* [online]. 1988, 2009 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.al-bab.com/arab/docs/pal/pal3.htm>

Palestinian Public Opinion Poll No (42). *Palestinian Center for Policy and Survey Research* [online]. 2011 [cit. 2012-05-09]. Dostupné z: <http://www.pcpsr.org/survey/polls/2011/p42epressrelease.html>

Státut Hnutí islámského odporu (Hamás). In: INTROVIGNE, M.: *Hamás*, Praha: Vyšehrad 2003, s. 79-108.